

Tutu t̄aa ma racha'nu Xuva nuu k̄atitu'un ma Racha'nu Jesuu nuu ra cha'a' ña ni kuu

Nuu j̄ana'a ma Racha'nu Jesuu nuu ma Xuva

¹ Ndioo ch̄a'a ra ña na katitu'un Jesucristu tu'un i'ya, ikan na jana'a ra ma ndian j̄a'a tiñu nuu ra, cha'a' ma ña ni ta'an yo numi kuiini ma tiá iti' nuu. Vati ma Racha'nu Jesucristu t̄achi ra iin tati j̄akuu tiñu nuu Ndioo, ikan na katitu'un yi tu'un i'ya nuu Xuva ra j̄akuu tiñu nuu Jesuu. ² Ta ma Xuva k̄uu ra, ra k̄atitu'un ndaa ra nuu ma ñivi ndisaa kuii tu'un ña t̄achi Ndioo ra chi'in tu'un ña j̄ana'a ma Racha'nu Jesucristu nuu ra ndia, vati Xuva ch̄a'a ra koto ma ñivi ndisaa kuii ña ndē'e ra.

³ Ta na sii kuuni ma ndian j̄akua'a ma tu'un i'ya ña k̄a'an ña ni kuu, ta juuni na sii kuuni ndian taso'o yi ta jachi'in na ña k̄a'an yi, vati cha k̄uyatin ma ora ña ni chinu ma tu'un i'ya ña k̄a'an yi.

Xuva t̄aa ra ma tu'un i'ya kuenda ndian chinuni tu'un Jesucristu ndian k̄uti'vi ta'an ma ndi ucha ñuu ña k̄andii ma iti' ñu'u' Asia

⁴ Yu'u Xuva, t̄ai ma saludu i'ya ta t̄ach̄i yi kuenda ndisaa ndyo'o ndi ucha veñu'u ndian iyo ninii ka'nu ma ñu'u' Asia ña k̄uu ndo ucha veñu'u ma Racha'nu Jesucristu. Ma Racha'nu Ndioo ndo, na ku'va ra ma ñamani ra nuu ndo,

ta na ku'va ra ña na koo vii ndo kuenda ra, ti maa ra kùu ra ña ìyo ra ma vitin, ta maa ra kùu ra ña cha takani ìyo, ta maa ra kùu ra ña ni kichi ra tiá iti' nuu ndia. Ta juuni na ku'va ma ndi ucha nuu ma Tati Í Ndioo ñamani yi nuu ndo chi'in ña koo vii ndo ndia, nda ma nuu ka'ìin yi iti' nuu chà'nda Ndioo tiñu. ⁵ Ta nda nuu ma Racha'nu Jesucristu na ni'i ndo ñamani Ndioo ta na koo vii ndo ndia, ti rakan kùu ra testigu ndaa, ta ra nunuu ña nātaku tañu ma ndian ndií, ta chà'nda ra tiñu nuu tandi'i ma ndra kumitiñu ña ìyo ma nuñu'u' ñuñivi i'ya. Vati Cristu ikan kùu ra ña ya'a kùuni ra nde'e ra yo, ta cha jānandoo ra ma kuati yo cha'a' ña chāti ma nii ra cha'a' yo. ⁶ Ta juuni jā'a ra yo ña na kùu yo takua kùu ma ndra kùu rey ndra chà'nda tiñu, chi'in ña na kuu yo sutu, ndra jàka'nu ma Racha'nu Ndioo Tatá yo. Yakan va na jaka'nu yo ma Racha'nu Jesucristu, ta na koo ndatu ra endeeni. Ta takan na kuu yi. Amén.

⁷ ¡Na nde'e ndo!, vati Cristu vèchi ra tañu ma viko. Ta ikan ndisaa na ni nde'e na ra, ta nda ma ndian xaani ni nde'e na ra, ta nda ma ndian jatakue'e kuñu ra ni nde'e na ra ndia. Ta tandi'i ma ñivi ìyo ñuñivi ni kuaku na ma ora ni nde'e na ra, ta ndicha ña takan kùu yi, ta takan ni kuu yi ndia.

⁸ Vati ma Racha'nu Ndioo kà'an ra ña: “Yu'u kùu ma ra nunuu, ta ma ra nuu ndi'inia, takua kùu ma letra A chi'in Z, ti yu'u kùu ma ra kuxini ma vitin, ta kùu ma ra takani kùu niku, ta kùu ma ra ni kichi iti' nuu ndia.” Takan kati ma Racha'nu Ndioo ra ya'a ìyo ndatu.

Nuu ndè'e ma Xuva ma Racha'nu Cristu takua ndè'o iin nakuyi ora chànio

⁹ Yu'u ra nàni Xuva, ra juuni chìnuni takua chìnuni ndo, ti cha ndō'iin chi'in ndo cha'a' ma Racha'nu Jesuu. Yakan va juuni ni ni'i nuu ni koi chi'in ndo ma nuu chà'nda Ndioo tiñu, ti juuni ya'a jāndeeni ña nde'i tundo'o ndia. Vati cha'a' ña kàtitu'in ma tu'un Ndioo nuu ma ñivi cha'a' ma Racha'nu Jesucristu, kùu yi ña tachi na yu'u kuenda ña ndè'i tundo'o ma tichi ku'u ña nàni Isla Patmo. ¹⁰ Vati iin kivi ña na jaka'nu yo ma Racha'nu kùu yi ña ndai jaka'nui ra chi'in ndatu ma Tati Í Ndioo, tajan ma iti' chatai chīni iin tati ña ya'a kanachaa, takua kùu iin tati ma yutun tìvi ¹¹ ña te'en kà'an yi chi'in:

—Yu'u kùu ma ra nunuu ta ma ra nuu ndi'inia, takua kùu ma letra A chi'in Z, ta cha'a' yakan kùu yi, ña yu'u kùnuni ña na taun iin nuu tutu ma ña ndē'un, tajan na tachiun yi ma nuu ndi ucha ma veñu'u, ndian chìnuni ña iyo ma iti' ñu'u' Asia. Taku nuu ma ñivi Ndioo ña iyo ma ñuu Efesu, chi'in nuu ma ñivi Ndioo ña iyo ñuu Esmirna, ta nuu ma ñivi Ndioo ña iyo ñuu Pérgamo, ta nuu ma ndian iyo ñuu Tiatira, ta nuu ma ndian iyo ñuu Sardis, ta nuu ma ndian iyo ñuu Filadelfia, ta nuu ma ndian iyo ñuu Laodicea ndia.

¹² Ta ma ora chīkoni'i ndioi ma iti' chatai ña kùnuni nde'i yo tati kùu ma ña kà'an chi'in, tajan ikan ndē'i ucha ta'an ma kandileru oro nuu chàkuiin ma tima. ¹³ Ta tañu ma ndi ucha ta'an ma kandileru nuu chàkuiin ma tima, ikan ndē'i iin ma ra kàa takua kàa ma ra se'e ñivi ña ñu'u

ra iin ja'ma kani, ña chàa yi ndava nda sukun cha'a ra, chi'in iin pañu oro ña chàa yi ndava nda pechu ra. ¹⁴ Ta ma ixi xini ra kuichin la'ndi yi, takua kuichin ma ixi ma mvechala, a takua kuichin ma nieve, ta ma tichi tinuu ra, va kàa yi takua kàa ma yaa ñu'ú. ¹⁵ Ta ma cha'a ra, va kua'á yi takua kàa ma kaa bronce ma ora kàyu yi ma tichi hornu. Ta ma tati ra, nduva'a ni'i kà'an yi, takua jà'a ma yuta ña nduva'a kàyu jà'a yi. ¹⁶ Ta ma tichi ma nda'a' kua'a ra, ka'iin ucha ta'an ma chele, ta iin machiti ña xaan nduvi chiyo, kùu yi ña kèe yi tichi yu'u ra. Ta ma nuu ra va nduva'a tàcha yi, takua tàcha ma nduva nikandii ora ya'a xaan nde'e yi.

¹⁷ Yakan va ma ora ndē'i ra, ta ndūvai ma iti' cha'a ra takua ndūva iin ma ña chī'í. Tajan maa ra jūndii ra ma nda'a' chiyo kua'a ra ma chatai, ta te'en nāka'an ra chi'in:

—Na yū'viun ti yu'u kùu ma ra nunuu, ta ma ra nuu ndi'inia. ¹⁸ Ta juuni kùu ma ra ìyo ma vitin, ti cha chī'í niku, va cha ìyo ndito ndikoi ma vitin ta ndisaa tiempu, vati yu'u kùu ma ra ìyo ndatu ña kùu janataku ndikoi ma ñivi ma nuu chī'í na. Ta vitin cha nda'i ma ndatiku ña jàna'a yi ña ìyo ma ndatu ikan chi'in. ¹⁹ Yakan va na taun tandi'i ma ña ndè'un: ma ña ìyo ma vitin chi'in ma ña ni koo tiá iti' nuu ndia. ²⁰ Ña'a kùu ma tu'un xe'e ña kà'an cha'a' ma ndi ucha ta'an ma chele ña ndē'un ma tichi nda'a' chiyo kua'i, chi'in ma ndi ucha ta'an ma kandileru oro nuu chàkuiin ma tima: taku ma ndi ucha ta'an ma chele, ikan jàna'a yi, ña ndiakan kùu ma ndian tatun ña jùkuu tiñu nuu

Ndioo ta ta'ii'in tatun ikan kùmi ra ma ucha ta'an veñu'u ndian chìnuni nuu ucha ta'an ñuu. Ta ma ndi ucha ta'an ma kandileru oro nuu chàkuiin ma tima, ikan jàna'a yi ña, ndiakan kùu na ma ndi ucha ta'an ma veñu'u ndian chìnuni ikan ndia.

2

Cristu kà'an ra kuenda ma ñivi ra ndian iyo ñuu Efesu

¹ Jesuu te'en kà'an ga ra chi'in Xuva:

—Na taun te'en nuu ma ra kùu tatun Ndioo ña kà'an kuenda ra ña iyo ma veñu'u ndaa ma ñuu Efesu: “Ta te'en kà'an ma ra iyo ucha ta'an ma chele ma nda'a' chiyo kua'a, ta juuni chàkunuu ra ma'ñu ma ndi ucha kandileru oro: ² Taku yu'u, ti cha chìto ndi'ì naja kua ya'a ni'ì jàtiñu ndo, ta naja kua jàndeeni ndo chi'in ta'an ndo, ta juuni cha chìtoi ña na kùndee ga ndo nde'e ndo ña jà'a ma ndian kini ndia. Ta chìtoi ña cha kìcha'a ndo ki'in ndo ku'va ma ndra kà'an ña kùu tatun Ndioo, ta tüvi ndicha, ta juuni chìtoi ña cha chā'a ndo kuenda ña mamaa ndra vatani kùu ndra. ³ Ta chìtoi ña ya'a jàndeeni ndo, ta tüvi nì jaña ndo yu'u ña ya'a ni'ì jàtiñu ndo cha'i, vaji ndè'e ndo tundo'o cha'a' ña chìnuni ndo tu'un kà'in. ⁴ Va iyo iin nakuyi ña tüvi chàta'anì ña jà'a ndo, vati na tüva kùuni va'a ndo nde'e ndo ma Racha'nu ma takua jà'a ndo ora kīcha'a ndo chìnuni ndo tu'in niku. ⁵ Yakan va na kuku'uni ndo ma iti' va'a ña kuà'an ndo niku antea ña kēsiin ndo yi, ta na chikoni'i ndiko ndo ku'un ndo ma iti' va'a inga cha'a' ma takua jà'a ndo ma

ora kīcha'a ndo chìnuni ndo tu'in niku, ta tu töve ndakoo ndo ma iti' töve va'a ta chikoni'i ndiko ndo ma iti' va'a, tajan ku'in chata ndo ta namai ma kandileru oro nuu chàkuiin ma tima ma nuu ndo ta samai yi ma nuu ndaa yi. ⁶ Va ìyo iin ma ña va'a ña jà'a ndo, cha'a' ña xaani ndo nde'e ndo ma ndian chàkunuu chi'in ma ra nàni Nicolaíta, vati nda mai ta xaani nde'i na ndia. ⁷ Yakan va tu ìyo so'o ndo, na taso'o va'a ndo ma tu'un i'ya ña kà'an ma Tati Í Ndioo nuu ndisaa ndo ndian ìyo ta'ii'iin veñu'u ña chìnuni tu'un Cristu. Vati ma ra kùu Tati Í Ndioo kàti ra ña: tu kùndee ndo jàkanaa ndo ma kuati; tajan ni ku'va ndioi ña na kachi ndo ma chiti yutun ña chà'a ma kivi koo ndito ndo ña ndaa ma nuu sukun nuu chà'nda Ndioo tiñu ma andivi.”

Cristu kà'an ra kuenda ma ñivi ra ndian ìyo ñuu Esmirna

⁸ Jesuu kà'an ga ra te'en chi'in Xuva:

—Na taun te'en nuu ma ra kùu tatun Ndioo ña kà'an kuenda ra ña ìyo ma veñu'u ndaa ma ñuu Esmirna: “Ta te'en kà'an ra: Yu'u kùì ma ra nunuu, chi'in ma ra nuu ndi'inia, ta cha chī'i, ta nātaku ndikoi. ⁹ Cha ch̀to ndi'i naja kua kàa ma tiñu jà'a ndo, ta juuni cha ch̀toi ña ya'a ndè'e ndo tundo'o cha'a' yi, ta ndà'vi ndo ndia. Va na yüvi takan kùu yi, ti chi'in ma tu'un Ndioo, nduva'a kuika ndo. Ta juuni ch̀toi ña na tüvi va'a jà'a ma ndian judíu ña kà'an na chata ndo, ta jà'ani na ña kùu na ndian ìyo va'a na chi'in Ndioo, ta tüvi ndicha, ti java chi'in ma kui'na nàni Satanaa ìyo na. ¹⁰ Va koto yü'vi ndo cha'a' ña ni nde'e ndo tundo'o, vati ma ndian

jà'a tiñu nuu ma kui'na ni ti'i na uvi uni ta'an ndo ma tichi vekaa kuenda uchi kivi, ti ikan ni ki'in ndioán' ku'va ndo chi'in ma tundo'o ña ni nde'e ndo ikan. Va tu endee ìyo va'a ndo chi'in ma Racha'nu Ndioo nda kati kuvi ndo, tajan yu'u ni ku'va ndioi ya'vi ndo, ti ni ni'i ndo nuu ni koo ndo chi'in Ndioo endeeni. ¹¹ Yakan va tu ìyo so'o ndo, na taso'o ndo ma ña kà'an ma ra kùu Tati Í Ndioo nuu ndo ma tichi ta'ii'in veñu'u ikan. Vati tuva kundee ndo jakanaa ndo ma kui'na, tajan na tüva ni nde'e ndo tundo'o ña ni ta'an ma ndian ìyo yi ña kuvi cha'a' uvi."

Jesucristu tàchi ra ma tu'un i'ya kuenda ma ndian ìyo ma veñu'u ñuu Pérgamo

¹² Jesuu te'en kà'an ga ra chi'in Xuva:

—Na taun te'en nuu ma ra kùu tañun Ndioo ña kà'an kuenda ra ña ìyo ma veñu'u ndaa ma ñuu Pérgamo: "Ta te'en kati ma ra naa ma machiti kundu ña xaan ninduvi chiyo yu'u: ¹³ Cha ch̀to va'i nda tiñu kùu ma ña jà'a ndo, ta juuni ch̀toi ña ìyo ndo ma ñuu nuu chà'nda ma kui'na ña nàni Satanaa tiñu ndia. Ta vaji ndicha ña takan kùu yi va juuni ìyo ndaa ga ndo kuendai, ta takà'an jaña ndo ña ch̀nuni ndo ma tu'in, vaji juuni ma tañu ndo nuu ìyo ndo, kùu ma nuu chà'nda ma kui'na Satanaa tiñu. Chiña ch̀ni na ma ra kùu merui, ña nduva'a ch̀nuni ma tu'un Ndioo ña nàni Antipas. ¹⁴ Va ìyo uvi uni ma ña tüvi chà'tani ña jà'a ndo. Ta yakan kùu ma ña ni katitu'in nuu ndo vitin. Vati juuni ìyo ga ma ndian ìyo tañu ndo ma ñuu Pérgamo chiña ña juuni takà'an jaña na ña jà'a na ma tu'un kini ña jàna'a ma ra nàni

Balaam ma nuu na. Ta juuni rakan kùu ra ña tī'i ra ma ña kini xini ma ra nàni Balac ña na janda'viña'a ra ma ndian judíu chi'in ma tu'un ikan, vati rakan kà'an ra chi'in na ña na kachi na ma ndayu ña sòkó na nuu ma ndioo yutun íi, ta na ki'vi ma ndra'ii chi'in ñivi ña'a yüvi ñasi'i ndra, ta ñivi ña'a chi'in yüvi ii vi ndia. Ta yakan ti iin kuati ka'nu kùu yi. ¹⁵ Ta juuni iyo ma ndian iyo chi'in ndo ña juuni takä'an jaña na ña jàka'nu na ma ña jàna'a ma ndian nicolaítas, ña nda yu'u ta xaanj nde'i yi ndia. ¹⁶ Yakan va na ndakoo ndo ma iti' kini kuà'an ndo ta chikoni'i ndo ku'un ndo ma iti, vati tu tüvi jaña ndo ña jà'a ndo ma takan, tajan numi kuiini ni ku'in kukanita'in chi'in ndo, ta ni jande'i tundo'o ndo chi'in tu'in ña kùu yi takua kùu iin machiti kuiin ña kèe tichi yu'i. ¹⁷ Yakan va tu iyo so'o ndo, na taso'o va'a ndo ma ña kà'an ma Tati Íí Ndioo nuu ndo ma tichi ta'ii'in veñu'u ikan. Tatu kundee ndo jakanaa ndio ndo ma kui'na, tajan ni ku'va ndioi ña na kachi ndo ma paan ña nàni maná ña indii xe'e. Ta iin yuu kuichin nuu ndiso iin sivi chaa ña nī'iin ñivi töve nàkoto, uvanuu ma ndian kùu nakoto ma sivi chaa yi kùu ma ndian nì'i ma yuu ikan."

Jesucristu tàchi ra tu'un i'ya kuenda ma ndian iyo ma veñu'u ñuu Tiatira

¹⁸ Jesuu te'en kà'an ga ra chi'in Xuva:

—Na taun te'en nuu ma ra kùu tatun Ndioo ña kà'an kuenda ra ña iyo ma veñu'u ndaa ma ñuu Tiatira. “Ta te'en kà'an ma ra Se'e Ndioo, ra kàa tinuu takua kàa ma yaa ñu'ú, ta cha'a ra ña kua'á takua kàa ma kaa bronce ma ora kàyu

yi tichi hornu: ¹⁹ Cha nàkoto va'i ndisaa kuii ma tiñu jà'a ndo, ta chìtoi naja kua kùuni ndo nde'e ndo ma ndian kùu ta'an ndo, ta chìtoi naja kua chìnuni va'a ndo ma tu'in, ta naja kua tìndee ndo ta'an ndo, ta jàndeeni ndo nde'e ndo ña jà'a na. Ta juuni chìtoi ña kua'a' ga ma tiñu va'a jà'a ndo ma vitin kua jā'a ndo ora kīcha'a ndo chìnuni ndo tu'in. ²⁰ Va iyo iin nakuyi ña tüvi chàta'anì ña jà'a ndo, vati naja chà'a ndo ña na jana'a ma ña nàni Jezabel ma tu'un Ndioo nuu ndo. Ta yakan ti chi'in ma tu'un vata ña jàna'a ña nuu ndo, jànda'viña'a ña ndian jàkuu tiñu nui, vati jà'a ña ña ma ndra kùu ndra'ii na kì'vi ndra chi'in ma ñivi ña'a yüvi ñasi'i ndra, ta ma ñivi ña'a chi'in ma ndra'ii yüvi ii vi. Ta juuni jà'a ña, ña na kachi na ma ndayu ña sòko na nuu ma ndioo yutun í ndia. ²¹ Ta cha nduva'a kua'a' cha'a', chà'i tiempu nuan ña na jaña ña jà'a ña ma kuati, ta chikoni'an iti' kuà'an ña ta ki'vi ña ma iti' Ndioo kuunì. Va juuni na kùunian ndakoan ma kuati jà'a ña. ²² Cha'a' ña jà'a ña kuati takan, yakan va ni jande'i tundo'o nuan, ta ni ja'i ña na ku'vian jà'a yi. Ta juuni ma ndra ña endee kì'vi chi'an ni jande'i tundo'o nuu ndra ndia, tu na tüvi kùuni ndra jaña ndra ña jà'a ndra yi chi'an. ²³ Ta nda ma ndian kùu se'an ni ka'ni, ikan na ku'va tandi'i ma ndian veñu'u kuenda ña yu'u kùu ma ra chìto ndi'i naja kua chànini ma ñivi, ta chi'in anima na ndia. Ta ta'ii'iin ndo ni ku'vai ma ya'vi va'a ndo tuva ña va'a kùu ma ña jā'a ndo ta ma ya'vi töve va'a tu töve va'a ma ña jā'a ndo. ²⁴ Va taku

tiaga ndyo'o ndian ìyo ma ñuu Tiatira, ña tüvi jachi'in ndo tu'un ña jàna'a ña nuu ndo, ta ni ña tüvi ndàki'in ndo ja'a ndo ma tu'un xe'e ña ìyo tichi chinituni ma kui'na Satanaa. Va uvanuu ma tu'un ña cha kà'in chi'in ndo kuu ma tu'un kùunì ña na ja'a ndo. ²⁵ Ta ma tu'un i'ya kuu yi ña na endee ja'a ndo ma tiñu va'a ña chìnuni ndo takua cha kīcha'a ndo jà'a ndo. Ta takan kùunì ña na ja'a ndo, nda kati ni chaa ma ora ni kichi ndikoi. ²⁶ Vati tu cha kùndee ndo jakanaa ndo, ta jachi'in ndo ma tu'in nda kati keta kivi nuu ndi'inia, tajan ni ku'vai ña na ka'nda ndo tiñu nuu tandi'i ma ñivi ìyo ma nuñu'u' ñuñivi, ²⁷ takua chā'a ma Tatái tiñu nui ña na ka'ndai tiñu, kua ikan ni ka'nda ndo tiñu nuu ma ñivi chi'in iin yutun kaa kuiin ña ni ku'vai nuu ndo, ña endee ni jakuche'e ndo na chi'in run, takua jà'a ndo chi'in ma kisi ña kuva'a chi'in ñukisi. ²⁸ Ta juuni ni ku'vai nuu ndo ma chele ka'nu ña kèta ta ni tuvi ndia. ²⁹ Yakan va tu ìyo so'o ndo, na taso'o va'a ndo ma ña kà'an ma Tati Í Ndioo nuu ndo ma tichi ta'ii'iin veñu'u ndo."

3

Jesucristu tàchi ra ma tu'un i'ya nuu ma ñivi Ndioo ña ìyo kuenda ma veñu'u ñuu nàni Sardis

¹ Jesuu te'en kà'an ga ra chi'in Xuva:

—Na taun te'en nuu ma ra kùu tatun Ndioo ña kà'an kuenda ra ña ìyo ma veñu'u ndaa ma ñuu Sardis: “Ta te'en kà'an ma ra ìyo ndi ucha ma Tati Í Ndioo chi'in, ta ndi ucha ma chele ndia: Taku yu'u ti cha ch̀to ndi'ì naja kua jà'a

ndo, ta vaji ma ñivi chànini na ña kùu ndo ndian chìnuni va'a ma tu'in. Va yu'u, chìtoi ña tüvi takan kùu yi, ti kùu ndo takua kùu ndian cha chī'í ti cha jāña ndo ña kuà'an ndo itì. ² Na koo ndito, ta koo va'a ma ña chìnuni ndo, ta takan töve ndakoo ndo ma ña va'a jà'a ndo, ta na koo ndito ma ña va'a ìyo tichi anima ndo, koto kùnaa ma ña tiani ña va'a ña ìyo chi'in ndo, vati ma ña ndè'i ña jà'a ndo na yüvi ña va'a kùu yi kuenda ma Racha'nu Ndioo. ³ Na kuku'uni ndo ti, ma tu'un Ndioo ña taso'o ndo, ta na jachi'in ndo yi ta na jāña ndo iti' kini ña kuà'an ndo ta chikoni'i ndo ku'un ndo itì'. Ta tu tüvi ndoto ndo, tajan ni ku'un ndioi chata ndo takua jà'a iin ra su'u ña ni tüvi chìto ndo nda ora ni koyo ra su'u ra ve'e ndo. ⁴ Vati taku ma ñuu Sardis, tiani ma ndian ìyo tañu ndo chiña ña töve nī jāña na chìnuni na ma tu'in, ta ndiakan töve jàmeku na nda'a' na a ja'ma na ña jà'a kuati. Ta juuni kùu na ndian ni kakunuu na chi'in, chi'in ma ja'ma nduva'a kuii kuichin, vati ñivi iñu'u kùu na. ⁵ Yakan va nda ndian ndyo'o ni kuuni ña jàkanaa ndo ma kui'na, tajan nì'i ndio ndo ku'un ndo ja'ma kuichin chi'in, ta tüvi ni janai ma sivi ndo nuu ma tutu ña ndiso sivi ma ndian ni koo na chi'in Ndioo endeeni, vati vi'a ni kujana'a ndioi ndo nuu ma ra Tatái, ta nuu ma ndian kùu tati ra ña jàkuu tiñu nuu ra ndia. ⁶ Yakan va tu ìyo so'o ndo, na taso'o va'a ndo ma ña kà'an ma ra kùu Tati Íí Ndioo nuu ndo ma tichi ta'ii'in veñu'u ndo.”

Jesucristu tàchi ra ma tu'un i'ya nuu ma ñivi

Ndoo ña ìyo kuenda ma veñu'u ñuu Filadelfia

⁷ Jesuu te'en kà'an ga ra chi'in Xuva:

—Na taun te'en nuu ma ra kùu tatun Ndoo ña kà'an kuenda ra ña ìyo ma veñu'u ndaa ma ñuu Filadelfia: “Ta te'en kà'an ma ra ya'a íí, ta ndicha, ra nda'a ma ndatiku ña ìyo kuenda ma Rey David, ra nuna yuve'e, ta kùu ga kasi na yi inga cha'a', ta ora chàsi ndio ra yi, ta nì'in na na kùu nuna ndiko na yi: ⁸ Yu'u cha chito ndi'ì naja kua kàa ma tiñu jà'a ndo kuenda Ndoo. Ta cha'a' yakan kùu yi ña cha nūnai ma yuve'e nuu ndo ña nì'in na kùu kasi ndiko na yi. Vati vaji tiani ñàndee ndo ìyo, va ndicha ña jàchi'in va'a ndo ma tu'un ña kà'in, ti na tūvi nī chaa ndo ña kà'an ndo ña töve nàkoto ndo yu'u. ⁹ Tajan ni ja'a ndioi ña ma ndian jà'ani na ña kùu na ndian judíu, va na tūvi ndicha ti java chi'in ma kui'na ìyo na. Vati ñivi jànda'viña'ani kùu na. Ta ndiakan va ni ja'i ña na kunandi chiti na nuu ndo, ta tiñu'u na ndo, ikan na ku'va na kuenda ña nduva'a kùunì nde'i ndo. ¹⁰ Va ndyo'o ña ya'a kumi va'a ndo ta jachi'in ndo ma tu'in ña kà'an yi ña ìyo yi ña jandeeni ndo ora ndè'e ndo tundo'o, ta cha'a' yakan kùu yi ña yu'u ni kumi va'i ndo ma ora ña ni koyo ma tundo'o chata ma ninii ka'nu ma nuñu'u' ñuñivi i'ya ña vachi ki'in yi ku'va na, nde'o tuva ndicha ña ndian va'a kùu na, a tūvi. ¹¹ Ta numi kuiini ni kichì, yakan va na kumi va'a ndo ma kua va'a ìyo ndo, koto keta ma ndian kindaa ma ya'vi ña ìyo chi'in ndo nuu ndo. ¹² Ta nda ndian ndyo'o ni kuuni ña kundee ndo jàkanaa ndo ma kui'na, tajan ni ni'i ndo ma tiñu ka'nu

ga ma tichi veñu'u nuu chà'nda ma Racha'nu Ndioo tiñu. Ta ikan ni kindoo ndo endeeni. Ta cha'a' yakan kùu yi ña nuu ndo ni tai sivi ma Racha'nu Ndioi, ta juuni nuu ndo ni tai ma sivi ma ñuu Jerusalén chaa ña ni kichi iti' andivi nuu ìyo ma Ndioo chito'i, ta juuni ni tai ma sivi chai nuu ndo ndia. ¹³ Yakan va tu ìyo so'o ndo, na taso'o va'a ndo ma ña kà'an ma ra kùu Tati Í Ndioo nuu ndo ma tichi ta'ii'iin veñu'u ndo."

Jesucristu tàchi ra ma tu'un i'ya nuu ma ñivi Ndioo ña ìyo kuenda ma veñu'u ñuu Laodicea

¹⁴ Jesuu te'en kà'an ga ra chi'in Xuva:

—Na taun te'en nuu ma ra kùu tatun Ndioo ña kà'an kuenda ra ña ìyo ma veñu'u ndaa ma ñuu Laodicea: "Ta te'en kà'an ra ña takan na kùu yi, ra jàna'a tu'un ndaa ta ndicha ra kuxini ña chà'nda tiñu nuu tandi'i ña jātuvu Racha'nu Ndioo: ¹⁵ Yu'u cha ch̀to ndi'ì naja kua kàa ma tiñu jà'a ndo, ta ch̀toi ña na t̀vi ch̀nuni va'a ndo ma tu'in, ta ni t̀vi k̀uni ndo ndakoo ndo yi ndia. Va'a ga ña na kachin ndo nda iti' ni ku'un ndo, a iti' ña ch̀nuni va'a ndo ma tu'in, a iti' ña na jaña ndo yi. ¹⁶ Va tava cha ch̀toi ña na t̀vi ch̀to ndo nda iti' ña k̀uni kachin ndo ku'un ndo, cha'a' yakan kùu yi ña yu'u chani nduchain ndo. ¹⁷ Ndyo'o k̀ti ndo ña nduva'a va'a ìyo ndo, ti ya'a kuika ndo, ta t̀vi kumani n'iiin nakuyi nuu ndo, k̀ti ndo. Va t̀vi chà'a ndo kuenda ña juuni maa ndo kùu ma ndian t̀vi sii k̀uni, ta t̀vi ndakutiñu, ta kini ndo, nda'vi ndo, kuaá ndo, ta kaviti ndo kuendai, ti t̀ve ch̀nuni va'a ndo ma tu'in. ¹⁸ Yakan va ch̀ndayu'i ndo ña nuu mai na sama ndo naja

kàa ndo, ta na jata ndo nui ma oro ña nduva'a va'a nandoo yi jà'a ma ñu'ú, ikan na ndicha va'a ña ndian kuika kùu ndo chi'in anima ndo. Ta juuni ña nuu mai na jata ndo ma ja'ma kuichin ña kùsukun ndo, koto nde'e ma ñivi ña kaviti nda'a' ndo, ta kukanuu ndo. Ta na jata ndo ma coliriu kuenda ña tì'i ndo tinuu ndo, ikan na kuu nde'e ndo ma ña kùu ndicha ndia. ¹⁹ Vati yu'u chàta'anì ka'in tu'un ña kundayu'i nuu ndisaa ma ndian kùuni nde'i, ta juuni ya'a jakuninai na ndia. Yakan va vitin ta numi ìyo yi ña jaña ndo ña tüvi va'a, ta na chikoni'i ndiko ndo ma iti' Ndioo. ²⁰ Ta yu'u ndai jakate'i ma yuve'e, ta tu kuni na ma tatì ta nuna na yuve'e nui, yu'u ni ki'vì chi'in na ma tichi ve'e na, ta ikan kùxinì chi'in na, ta ndiakan chi'in yu'u ndia. ²¹ Ta tu kùndee ndo jàkanaa ndo ma kui'na, tajan ni ku'va ndioi ña na koo ndo chi'in ma nuu chà'ndai tiñu, takua jã'a ma Racha'nu Tatái Ndioo chi'in ña chã'a ra ña na kunandì chi'in ra ma nuu chà'nda ra tiñu, cha'a' ña jãkanai ma kui'na ndia. ²² Yakan va tu ìyo so'o ndo, na taso'o va'a ndo ma ña kà'an ma ra kùu Tati Íí Ndioo nuu ndo ma tichi ta'ii'in veñu'u ndo."

4

Nuu kàtitu'un yi naja kua ìyo yi ña jaka'nu yo ma Racha'nu Ndioo ma iti' andivi

¹ Takan kùu ta ora yã'a ña kùu te'en, tajan ndē'e ndioi ma iti' andivi, ta ikan ndē'i iin yuve'e ña nuna yi ma ndakan. Ta ikan chīnì inga cha'a' ma tati ña cha chīnì niku ña kà'an

yi takua kùu ma tati yutun tivi. Ta ma tati ikan te'en nāka'an yi chi'in:

—Na ndaun chi'in nde've, vati i'ya ni jana'i nuun ma ña ni kuu tiá iti' nuu —kàti yi.

² Tajan juuni ma ora ikani, kīndoi nda'a' ma Tati Í Ndioo, ta ikan ndē'i ña kēta iin tayu í nuu tà'nda tiñu ma iti' andivi chi'in iin ra nandi tichi yi. ³ Ta ma ra nandi ma ikan, kàa ra takua kàa iin yuu tacha ña nàni jaspe, ta takua tacha ma yuu ña nàni cornalina. Ta ma yu'u nuu chà'nda Ndioo tiñu, va endee kavanuu ma koo la'ndi yi ña tacha ri takua tacha ma yuu ña nàni esmeralda. ⁴ Ta juuni ndē'i iin oko kumi tayu ña endee kavanuu yi ma tayu í nuu chà'nda Ndioo tiñu. Ta ikan kùu ma nuu nandi oko kumi ta'an ma ndracha'nu ña, ñu'u ndra ja'ma kuichin, ta korona oro indii xini ta'ii'iin ndra. ⁵ Ta ma tichi tayu í ma nuu chà'nda Ndioo tiñu, nduva'a xi'í, ta ni'i, ta tacha jà'a yi. Ta iti' nuu ma tayu ra, ikan tìn ucha ta'an ma ñu'ú ndu'va, ta ndi ucha ta'an ma ñu'ú ikan, va kùu ma ucha ta'an ma ndra kùu Tati Í Ndioo. ⁶ Ta juuni ma iti' nuu ma tayu í nuu chà'nda Ndioo tiñu, ikan kàndii iin ña kàa takua kàa ma takuii tañu'u, ña kàa yi takua iin inu ña ndichin yi ninduvi chiyo.

Ta ma sava ndaa ma nuu ma tayu í nuu chà'nda Ndioo tiñu, ta ninii kavanuu ma tayu ra, ikan ka'iin kumi ta'an ma ndian ndito ña jātuvu Ndioo ña nduva'a kua'a' tinuu yi ka'iin ma iti' nuu yi, ta iti' chata yi. ⁷ Ta ma ña nunuu ña ndito, va kàa yi takua kàa iin ii'ii. Ta ma ña uvi, va kàa yi takua kàa iin jundiki, ta ma ña

uni, va kàa yi takua kàa nuu ñivi, ta ma ña kumi va kàa yi takua kàa iin tasu ña taka ndichin ri nuu sukun. ⁸ Ta ma ndi kumi ña ndito ikan, ta'ii'iin yi ìyo iñu ta'an ndichin yi, ta nduva'a ka'lin kua'a' ma tinuu yi iti' chata yi, ta iti' tichi yi ndia. Ta nduvi niñuu endee töve jàña yi kumi yi ña kà'an yi te'en:

Ra ya'a ga íí, ra ya'a ga íí, ra ya'a ga íí,
kùu ma Racha'nu Ndioo ra ìyo ga ndatu kua tandi'i inga na,

ti rakan kùu ma ra kuxini ma vitin,
ta kùu ra ma ra takani ìyo niku,
ta kùu ra ma ra ni kichi iti' nuu ndia
kàti ma ndi kumi ña ndito ikan.

⁹ Ta ma ndi kumi ña ndito ikan, ta nani ora jàka'nu yi, ta tiñu'u yi, ta chà'a yi ta'vindioo nuu ma ra nandi tayu íí nuu tà'nda tiñu, ra endee ìyo ndito ndisaa tiempu, ¹⁰ juuni ma ora ikan ma ndi oko kumi ma ndracha'nu ka'lin ikan endee chùnandi chiti ndra ma nuu ma ra nandi nuu tayu íí, ta endee tiñu'u ndra ma Racha'nu, ra endee ìyo ndito ndisaa tiempu. Ta ora kīcha'a kà'an ndra, ta endee tàva ndra ma korona ma xini ndra kani ndíí ndra yi ma nuu ñu'u' ma nuu íí nuu chà'nda Ndioo tiñu, ta te'en kīcha'a ndra kà'an ndra:

¹¹ Yo'o Racha'nu chito'o ndi, ya'a ka'nu ra kùun,
vati ndicha ña ìyo yi ña tiñu'u ndi ñun ti iin ra va'a kùun,
ta ìyo ndatun, vati maun kùun ña jātuvuiun tandi'i ma ña ìyo ñuñivi chi'in iti' andivi ndia,

ta cha'a' ña kua kùuni maun kùu yi ña jā'un yi,
 ta ìyo yi,
 kāti ma ndracha'nu nuu ma Racha'nu Ndioo.

5

Nuu kà'an Xuva cha'a' ma ra kùu takua kùu iin mvechala chi'in iin tutu Ndioo ña ndasi kutu'

¹ Tajan ma iti' nda'a' chiyo kua'a ma ra chùnandi ma tayu í nuu chà'nda Ndioo tiñu, ikan ndē'i iin tutu ña nātuvu yi ña ìyo letra yi ninduvi chiyo, ta ndàsi yi chi'in ucha ta'an seyu. ² Ta juuni ndē'i iin tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ña te'en kànachaa yi ña chìkatu'un yi:

—¿Ta yo kùu ma ra ìyo ndatu ta kuu jà'a ra ña ndachi ma ndi ucha ta'an ma seyu, ta nùna ra ma tutu ña nātuvu ikan?

—kāti ma tati ikan.

³ Va nī'iin na nī kuu nuna na yi, ni ma ndian ìyo iti' andivi, ni ma ndian ìyo ninii ka'nu nuñu'u' ñuñivi, ta ni ma ndian ìyo xuu ñu'u', ta ni kùu nuna na ma tutu ikan, vaji nī kuu nde'e na yi ndia. ⁴ Tajan nduva'a chāku ndioi, ti nī'iin ndian ìyo ndatu ta töve nī kuu nuna ma tutu ikan, ta nī kuu jakua'a na yi ta nī kuu koto na naja kà'an yi ta nī kuu nde'e na yi ndia.

⁵ Tajan iin racha'nu ìyo ikan tañu ma ndi oko kumi ta'an ndracha'nu, te'en nāka'an ra chi'in:

—Na kuäku gaun tiá, vati ìyo iin ra chà'nda tiñu takua kùu iin ii'ii, ra ka'nu ña kùu tata ma racha'nu David, va rakan ndicha kuii kùu ra ñivi ma Judá, ta cha kùndee ra jakanaa ra. Yakan va ìyo ndatu ra kuenda ña ndachi ra

ndi ucha ma seyu ña ndikun ma tutu ikan, ta kuenda nuna ra yi —kàti ma racha'nu ikan.

⁶ Tajan ma'ñu mā nuu ndaa ma tayu íi nuu chà'nda Ndioo tiñu, ta ma'ñu ma ndracha'nu, ta java ndaa ma nuu ka'ìin ma ndi kumi ta'an ndian ndito ikan, ikan ndē'i ña ndaa ma'iin ma ra kàa takua kàa iin mvechala, vaji juuni kàa ga ra takua kàa ma ra ña chā'ni na kuenda sokó na ra nuu Ndioo. Ta rakan ti ìyo ucha ndiki ra, ta ucha tinuu ra, ña kùu yi ma ucha ta'an ma Tati íi Ndioo ña tāchi Ndioo ma ninii ka'nu ma nuñu'u' ñuñivi. ⁷ Tajan ma ra kàa takua kàa mvechala chāa ra ta kī'in ra ma tutu nātuvu ña kandii nda'a' chiyo kua'a ma nuu chùnandi ma ra chà'nda tiñu. ⁸ Ta ma ora kī'in ndio ra yi, tajan ndi kumi ma ndian ndito, ta ndi oko kumi ma ndracha'nu chākuuin chiti na nuu ma ra kàa takua kàa mvechala. Ta ta'ii'iin ma ndracha'nu nda'a ndra iin ma arpa ndra, ta chi'in ma ko'o oro ndra ña, chìtu ma kutu tichi yi. Ta ma ñu'ma ña kēe ma kutu ikan kùu yi ndisaa ma tu'un ña kà'an ndian íi, ndian kùu ñivi Ndioo. ⁹ Tajan ndisaa ndian ka'ìin ikan te'en kīcha'a na chìta na iin yaa chaa nuu ra ña kùu ra takua kùu iin mvechala ikan:

Yo'o ndicha kuii iin ra ìyo ndatu ta kùu ki'un
ma tutu chiña,

ta ndachiun ndisaa ma seyu ña ndikun yi,
vati maun kùun ma ra chā'ni na cha'a' ndi,
ta jātaun ndi chi'in ma niiun,

ta takan kuu ndi ñivi kuenda ma Racha'nu
Ndioo.

Na tüva kuu vaji siin siin tata kùu ndi, a siin tu'un kà'an ndi, a siin ñuu ndi, a siin ñu'u' ñuu nuu kâku ndi.

¹⁰ Vati maun kùun ña jã'un ña na kuu ndi ndian kùu Rey, ta sutu, kuenda ma Racha'nu Ndioo Tatá yo.

Ta ni ka'nda ndi tiñu nuu tandi'i ma ñivi ìyo nuñu'u' ñuñivi ndia, kàti na.

¹¹ Ta ikan jan ndē'e ndioi ma nuu chà'nda Ndioo tiñu, ta ikan chīnī kua'a' va'a tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ña endee kavanuu na ma nuu chà'nda ra tiñu, ta ma nuu ka'lin ma ndi kumi ta'an ña ndito, ta nuu ka'lin ma ndracha'nu. Ta kuenda kua'a' millon ma tati jàkuu tiñu nuu Ndioo kūti'vi ndio yi. ¹² Ta te'en kīcha'a ndio na kànachaa ni'i na:

Ma ra kùu takua kùu ma mvechala ña chā'ni na kuenda Ndioo;

rakan kùu ma ra iñu'u ña ni'i ra ma ndatu ra, ta ña kuika ra, ta chinituni ra, ta chi'in ma ñandee ra.

Yakan va na tiñu'u yo ra,

ta na jaka'nu yo ra, ta na kata yo yaa nuu ra,

ti ya'a ga ka'nu kùu ra.

¹³ Ta chīnī ña ndisaa kuii ma ña jātuvī ma Racha'nu Ndioo, takua kùu ma ña ìyo iti' andivi, ta ma nuñu'u' ñuñivi, ta ma xuu ma ñu'u', ta ma tichi tañu'u, ña te'en kà'an na:

Ma ra nandi nuu ndaa ma tayu íí nuu tà'nda tiñu,

chi'in ma ra kùu ma mvechala ña ìyo ma ikan, ti ya'a ga íí kùu ma nuu chà'nda ra tiñu,

ta kuenda rakan kùu ra ña ìyo yi ña tiñu'u yo
ra, ta jaka'nu yo ra endeeni.

14 Ta ma ndi kumi ma ndian ndito, endee
kà'an na:

—¡Ta takan na kuu yi. Amén!

Ta ma ndi oko kumi ma ndracha'nu chūnandi
chiti ndra nuu ra, ta kīcha'a ndra jàka'nu ndra
ma ra ìyo ndisaa tiempu endeeni.

6

*Nuu ndàchi ma Racha'nu Jesucristu ma ndi
ucha ta'an ma seyu*

1 Ta ikan jan ndē'e ndioi ña ndāta ndio ma
ra kùu ma mvechala ikan, ma seyu nunuu ña
ndikun ma tutu ikan. Tajan chīni ndioi ña
nduva'a ni'i kà'an iin ma ndian ìyo tañu ma ndi
kumi ndian ndito ikan, takua jà'a ma savi ma
ora ya'a ni'i chīnu ra' ña te'en kà'an:

—¡Na'a! —kàti yi.

2 Ta ikan jan ndē'e tukui iin ma kuayu kuichin
ña ma ra yoso ri nda'a ra iin nduva, ta nī'i ra
iin korona, vati jàkanaa ra ña kànita'an ra, ta
takan ìyo tu'va ra ña na jakanaa ra tiá iti' nuu
ndia.

3 Ta ora ndāta ra ma seyu uvi, ta ikan chīni
ma ña ndito uvi ña te'en kà'an yi:

—¡Na'a! —kàti yi.

4 Ta ikan jan ndē'e tukui iin kuayu ña kùu ma
color kua'á, ta ma ra yoso ri, nī'i ra ma ndatu.
Ta ma ñivi ninii nuñu'u' ñuñivi tüva ni koo va'a
na chi'in ta'an na jà'a ma ndatu ra, ta juuni ña
na ja'a ra ña na ka'ni ma inga na juuni ma meru

na ndia. Ta rakan kùu ra ña nī'i ra iin machiti ña nduva'a kuii ka'nu.

⁵ Ta ma ora ndāta tuku ma ra kùu mvechala ma seyu uni, tajan te'en chīni ma ña kà'an ma ña ndito uni:

—¡Na'a! —kàti yi.

Ta ikan jan ndē'e tukui iin kuayu ña kùu ma color tuun, ta ma ra yoso ri nda'a ra iin kaa ña tiku'va yo ndatiñu.

⁶ Takan kūu ta tañu ma ndi kumi ta'an ndian ndito ikan, chīni iin tati ña kà'an te'en:

—Iin kilu ma trigu, ya'a ya'vi nda yi ti tia'vi yo cha'a yi chi'in ndisaa ma xu'un' jàkanaa yo iin kivi jà'a ma tama', ta uni kilu ma chiti cebada indukuni ya'vi ndaa yi ndia. Va taku ma cete chi'in ma vinu ta takan töve jàtiviun ra'. —Takan kàti yi.

⁷ Ta ma ora ndāta ndio ma ra kùu mvechala ma seyu kumi, ta ikan chīni ma ña ndito kumi ña te'en kà'an yi:

—¡Na'a! —kàti yi.

⁸ Tajan ma ora chīkoni'i, ta ikan ndē'i iin kuayu color re'e, ta ma ra yoso ri nàni ra, ra chà'ni ñivi, ta iti' chata ra vachi inga ma ra kuxini ma ñuu nuu ìyo ma ndian ndií. Ta ma nduvi ndrakan nī'i ndra ndatu kuenda ka'ni ndra iin kuartu ma ñivi ìyo nuñu'u' ñuñivi. Va kuu ka'ni ndra ita'vi na chi'in machiti, ta inga na ni ka'ni ndra chi'in tama' ta chi'in kue'e xaan, ta juuni ni kuvi tia na jà'a kiti xaan ndia.

⁹ Ta ora ndāta ma ra kùu mvechala ma seyu u'un, ta ikan ndē'i xuu chito naá kua'a' ta'an ma anima ndian chīí. Ta ndiakan kùu na ndian chīnuni tu'un Ndioo, ta töve jàña na kàtitu'un

na yi nuu inga ñivi niku. Ta cha'a' ña ndian chìnuni kùu na kùu yi ña chā'ni inga ñivi na.

¹⁰ Tajan ma anima ikan te'en kīcha'a na kà'an ni'i na:

—Yo'o Racha'nu Ndioo, ra ya'a íí ta ra jàchinu ma ña kà'an. ¿Nda ora ni chaa ma ora ni jakutuniun ma kuati ma ndian ìyo ma nuñu'u' ñuñivi? Na jande'un tundo'o nuu na cha'a' ña chā'ni na ndyu'u —kàti ma anima na ikan.

¹¹ Tajan ma Racha'nu Ndioo cha'a' ndio ra ja'ma kuichin nuu na ña na kusukun na, ta te'en kà'an ra chi'in na:

—Na nindee ndo ta kuatu nuu ndo tiá tiempu, vati kumani ña kùti'vi tiaga ma yani ndo ña chìnuni na tu'un Cristu ta jatiñu na kuenda ra, ìyo yi ña kuvi na takua chí'í ndo niku ndia —kàti ra.

¹² Ta ora ndāta ndio ma ra kùu mvechala ma seyu iñu, ta ikan ndē'i ña nduva'a kuii ni'i tāan. Ta ma nikandii ndōtuun yi, takua tuun ma ja'ma ña chàku'un yo ma ora chì'í ma ñivio. Ta ma yoo, ndākuu kua'á yi takua kàa ma nii.

¹³ Ta ma chele ña ka'ìn ma andivi, kāchita ndri ma nuñu'u' ñuñivi, takua chità ma chiti yuta' ma yutun higu ma ora ya'a ma tati ña ya'a ni'i chàkin. ¹⁴ Ta ma andivi nātuvi yi takua jà'a yo ma chi'in tutu ma ora nātuvi yo yi. Ta ma ndisaa ma yuku chi'in ma ndisaa ma ñu'u' kuati ña kandii ma tichi tañu'u sāma yi ma nuu kandii yi ndia. ¹⁵ Ta ma ndra kùu Rey ña chà'nda tiñu ma nuñu'u' ñuñivi i'ya, chūndii xe'e ndra tichi yavi ma kava yuu nuu ìyo ma yuku, chi'in ma ndra kumi tiñu ka'nu, ta chi'in

ndian kuika, ta chi'in ma ndra chà'nda tiñu nuu ma jandaru, ta chi'in ma ndra ìyo ndatu, ta ndisaa ma ndian kùu musu, ña jàtiñu sani ta nda ma ndian tüvi kùu musu ndia. Ndisaa ndiakan chündii xe'e na tichi yavi ma kava yuu. ¹⁶ Tajan te'en nāka'an na chi'in ma kava yuu, ta chi'in ma yavi:

—Na koyo ndo chata ndi, ta na tixe'e ndo ndyu'u nuu ma ra chà'nda tiñu ña nandi nuu ma tayu íi nuu tà'nda tiñu andivi, ta na tixe'e ndo ndi nuu ma tundo'o ka'nu ña ni jande'e ma ra kùu mvechala ikan ndia. ¹⁷ Vati cha kēta ma kivi ya'a ka'nu ña ni nde'e ndi ma tundo'o. Ta ni'iin ñivi tüvi ni kundee na yi —kàti na.

7

Nuu jàna'a ma Racha'nu Ndioo chi'in seyu nda ndian kùu ma iin cientu uvi xiko kumi mii ta'an ma ndian kùu ñivi ra

¹ Ta ora yā'a ña kūu takan, tajan ndē'i kumi ta'an ma tati va'a ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ña ndaa na ka'iin na ma ndi kumi chiyo ma ñuñivi ña chàsi na ña chàkin ma tati, ti na tüvi chà'a na ña na kakini yi ma nuñu'u' ñuñivi, ni ña na kakini yi nuu tañu'u, ta ni nuu ma yutun ndia. ² Ta juuni ndē'i inga ma tati va'a ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ña vāchi yi ma nuu kàna nikandii, ta nda'a yi ma seyu ma Racha'nu Ndioo ndito. Tajan ma tati jàkuu tiñu nuu Ndioo ikan, ti te'en kīcha'a yi kànachaa ni'i yi nuu ma ndi kumi ma tati va'a Ndioo, ndian cha ni'i ma ndatu kuenda ña jànde'e na tundo'o ma

nuñu'u' ñuñivi, chi'in ma tañu'u. Ta te'en kà'an yi:

³ —Koto jände'e ji'na ndo tundo'o ma ndian iyo nuñu'u' ñuñivi, ni ma tañu'u, ta ni ma yutun, nda kati kani ji'na yo ma seyu ma te'e nuu ma ndian kùu ndian jàtiñu kuenda ma Racha'nu Ndioo chito'o yo —kàti ma tati ikan.

⁴ Ta juuni chīnī ña kà'an yi ña iin cientu uvi xiko kumi mii ta'an ndra ña kùu ndra ma tandi'i grupu ndian ñuu Israel, ndrakan Ndioo cha kāchin ra ndra kuenda ña cha nī'i ndra ma seyu. ⁵ Ta ma ndra cha iyo ma seyu, kùu ma uchi uvi mii ma ndian kùu ñivi ma ra nàni Judá. Ta uchi uvi mii ma ndra kùu ñivi ma Rubén, ta uchi uvi mii ma ndra kùu ñivi ma Gad ndia. ⁶ Ta inga uchi uvi mii ma ndra kùu ñivi ma Aser, ta uchi uvi mii ma ndra kùu ñivi ma Neftalí, ta uchi uvi mii ma ndra kùu ñivi Manasés ndia. ⁷ Ta uchi uvi mii ma ndra kùu ñivi ma Simeón, ta uchi uvi mii ma ndra kùu ñivi ma Leví, ta uchi uvi mii ma ndra kùu ñivi ma Isacar ndia. ⁸ Ta juuni uchi uvi mii ta'an ma ndra kùu ñivi ma Zabulón, ta uchi uvi mii ma ndra kùu ñivi ma Kusé, ta uchi uvi mii ma ndra kùu ñivi ma Benjamín.

Nuu nduva'a kua'a' ñivi ñu'u ja'ma kuichin

⁹ Ta ora yā'a ña kūu te'en, tajan ikan ndē'i nduva'a kuii kua'a' ñivi ña siin siin ñuu kīchi na, ta siin ñivi kùu na, ta siin siin tu'un kà'an na, ta siin siin ñuu na ndia. Ta ndiakan kùu na ña ka'iin na ma iti' nuu ma nuu ndaa ma tayu íí nuu tà'nda tiñu, ta iti' nuu ma ra kùu mvechala ña nduva'a kuii kua'a' na ña nī'iin ñivi na kùu ja'a na ka'vi na na. Ta juuni ñu'u

na ja'ma kuichin, ta nda'a na ma nda'a' tika'a.

¹⁰ Ta ndisaa ndiakan te'en kīcha'a na kànachaa ni'i va'a na:

Na jaka'nu yo ma Racha'nu Ndioo yo ma ra nandi ma nuu tayu íí,

ta na jaka'nu yo ma ra kùu ma mvechala, ti uvanuu ra kùu ra ña jàkakú ra yo.

¹¹ Ta ndisaa ma tati va'a jàkuu tiñu nuu Ndioo endee kavanuu yi ka'iin yi ma nuu nandi ma Racha'nu Ndioo ma tayu íí, ta ma nuu ka'iin ma ndi oko kumi ndracha'nu, ta ma nuu ka'iin ma ndi kumi ma ndian ndito. Tajan ma tati ikan chūnandi chiti yi nda kati nāni ma te'e nuu yi ma nuñu'u', ma nuu ndaa ma tayu íí ña jaka'nu na Ndioo. ¹² Ta ndiakan te'en kà'an na:

¡Amén! Yo'o Racha'nu Ndioo,

na jaka'nu ndi ñuun, ti uvanuu yo'o kùu ma ra ya'a tacha ta ìyo kua'a' chinituni.

Na ku'va ndi ta'vi ndioo nuun ta na tiñu'u ndi ñuun,

ti maaun kùu ma ra ya'a ìyo ndatu ta ñandee.

Ta takan na kuu yi nda vitin ta nda iti' nuu.

Takan kà'an tandi'i ma tati va'a ikan.

¹³ Ta ikan iin racha'nu indii tañu ndracha'nu ka'iin ikan, te'en kīcha'a ra chikatu'un ra nui:

—¿Nda ndian kùu ma ndian ñu'u ma ja'ma kuichin i'ya, ta nda iti' kīchi na? —kàti ra.

¹⁴ Ta yu'u te'en nāka'in:

—Na ka'an maun yi, ti maun kùu ma ra chito —katì.

Tajan te'en nāka'an ra nui:

—Ndiakan kùu ma ndian jàkakú ma Racha'nu Ndioo nuu ma tundo'o ka'nu, ti

nākata na ma ja'ma na, ta jāndo kuichin na yi chi'in ma nii ma ra kùu mvechala.

¹⁵ Ta cha'a' yakan kùu yi ña ka'in na nuu ndaa ma tayu í nuu chà'nda Ndioo tiñu.

Ta ma tichi veñu'u ra i'ya jàkuu na tiñu nuu ra, nduvi ta niñuu.

Ta ma ra nandi nuu ma tayu í ikan, rakan kùu ra ña jàkuenda ra na cha'a' ña ìyo ra chi'in na.

¹⁶ Ta ndiakan na tüva ni nde'e na tundo'o, ti na tüva ni kusoko na, ta tüva ni natii na takuii, ta tüva ni ka'mi ma nikandii ma ñii na ndia.

¹⁷ Vati ma ra kùu mvechala ña ndaa yatini nuu ma tayu í nuu ta'nda tiñu

ni kumi ra na takua kumi iin ma ra kùu pato ma mvechala jàna ra.

Vati ma ra kùu mvechala ni kundaka ra na nuu ch'i na takuii ña ja'a ña na koo ndito na endeeni,

ta ikan ma Racha'nu Ndioo ni janatii ndio ra ma takuii tinuu na.

8

Ma seyu ucha chi'in ma ña oro nuu chàkuiin ma kutu

¹ Ta ora ndāta ma ra kùu mvechala ma seyu ucha ma tutu ikan, tajan endee kīndotaxin ma andivi kuenda iin java ora. ² Ta ikan jan ndē'e ndioi ucha ta'an ma tati jàkuu tiñu nuu Ndioo ña ka'in na iti' nuu ma Racha'nu Ndioo. Ta ndiakan nī'i na ucha ta'an ma yutun tivi ndia.

³ Ta ora yā'a ña kūu takan, tajan ndē'i inga tuku tati jàkuu tiñu nuu Ndioo ña nda'a yi iin

ko'o oro nuu chàkuiin ma kutu. Tajan chūndaa yi nuu ndaa ma chito naá, ta ikan nī'i yi kua'a' va'a ma kutu nuu yi kuenda jakanuu yi yi chi'in ma tu'un ña kà'an ndian kùu ñivi Ndioo chi'in ra ña na sokó yi yi chi'in ma tu'un ikan ma nuu naá oro, ña ndaa yi yatini nuu Ndioo nandi tayu íí nuu chà'nda ra tiñu. ⁴ Tajan ndāa ndio ma ñu'ma kutu indukuni chi'in ma tu'un kà'an ñivi Ndioo nuu nda'a tati jàkuu tiñu nuu Ndioo ikan, ta ndāa ndio yi nuu nandi ndio ra ndia. ⁵ Ta ikan jan tīin ndio ma tati ikan ma ko'o nuu chàkuiin ma kutu, ta jākutu ndio yi ma nditiu'un ma ñu'ú ña tīin ma nuu chito naá ma tichi yi, ta chātakuati ra yi ma nuñu'u' ñuñivi. Tajan nduva'a chīnu ndio ma savi, ta ni'i nda'yu ra', ta juuni nduva'a kōyo tacha, ta tāan ma nuñu'u' ñuñivi ndia jā'a yi.

Ma ucha yutun tivi

⁶ Tajan ma ndi ucha ta'an ma tati jàkuu tiñu nuu Ndioo ña ìyo ma ucha yutun tivi chi'in, kīcha'a na jàndova'a na na kuenda ña ni tivi na ma yutun tivi.

⁷ Ta ma tati nunuu kīcha'a yi tivi yi ma yutun tivi ña nda'a yi. Ta ora ikan kīcha'a kūun ndio ma savi yuu ma nuñu'u' ñuñivi. Ta jākanuu yi chi'in ñu'ú chi'in nii ndia. Ta ikan kāyu cha yatin sava ma nuñu'u' ñuñivi, ta juuni kāyu cha yati sava ma yutun, ta ndisaa ma ku'u kuii chi'in ita kāyu yi ndia, jā'a ma savi ikan.

⁸ Ta ma tati uvi ora kīcha'a yi tivi yi ma yutun tivi, ta kōyo ndio iin nakuyi ña kàa takua kàa iin yuku ka'nu ña ndu'vania ña tiin yi ma tichi tañu'u. Tajan cha yatin sava ma tañu'u kùu ra'

ña ndākuu ra' maaaa nii jà'a ma yuku ikan.
 9 Ta juuni cha yatin sava ma tandi'i nuu ma kiti ña ìyo ma tichi tañu'u chī'í, ta cha yatin sava ma varku ña ka'lin ikan kūche'e run ndia.

10 Ta ma tati uni ora kīcha'a ndio yi tìvi yi ma yutun tivi, ta ma ora ikan iin chele ka'nu ña kàyu ri takua kàyu iin xini iin ñu'ú ka'nu ña tiin, kīcha'a ri kòyo ri nuu cha yatin sava ma yuta ña ìyo ndisaa ma ñuñivi, ta juuni kòyo yi cha yati sava nuu ma soko nuu kàna takuii ndia. 11 Ta ma chele ikan nàni ri, takua nàni iin yukú uva, vati cha yatin sava ma takuii ndākuu uva ra' jà'a ri. Ta cha'a' ma takuii uva ikan kùu yi ña nduva'a kuii kua'a' ñivi chī'í na ora chī'i na ra'.

12 Tajan ma tati kumi ora kīcha'a yi tìvi yi ma yutun tivi, ta ora ikan cha yatin sava ma nikandii ndōnaa jà'a yi, ta cha yatin sava ma yoo, ta cha yatin sava ma chele ndia. Ta takan kūu yi ña cha yatin sava ma ndi uni yi ndōnaa, ta tüva nī jatuun yi cha yatin sava ma ora ndichin, ta ora naa ndia.

13 Ta ikan nānde'e ndioi iti' andivi, ta ikan ndē'i ña java ma andivi ndàti iin tasu ka'nu ña te'en kānachaa ni'i ri:

—Nda'vi ta'an, nda'vi ta'an, nda'vi ta'an ma ñivi ìyo nuñu'u' ñuñivi, ti chani tivi ma inga uni ta'an tati chi'in ma yutun tivi nda'a na.

9

1 Tajan ma tati u'un ora kīcha'a yi tìvi yi ma yutun tivi, ta ora ikan ndē'i ña iti' andivi kēe iin chele, ta kòyo ri ma nuñu'u' ñuñivi. Ta rikan

nī'i ri ma ndatiku kuenda ña nùna ri ma yavi nduva'a kuii kunu ta naa. ² Tajan nūna ndio ri yu'u ma yavi kunu ikan. Ta ikan ndē'i ña nduva'a kua'a' ma ñu'ma kèe ndio ma tichi yi, takua jà'a yi ma ora kèe kua'a' ñu'ma tichi ma hornu ka'nu. Tajan ma ñu'ma xaan ikan kùu yi ña chāsi yi nuu ma nikandii, ta jākanuu yi chi'in ma tati, ta ndōnaa jà'a yi. ³ Ta tañu ma ñu'ma ikan, kēkoyo kua'a' ma tikaa na'nu ña ndàti ndri ma nuñu'u' ñuñivi. Ta ndrikan ti nī'i ndri ma ndatu ndri ña kùu taa ndri ma ñivi takua tàa ma tisu'ma ña ìyo ma nuñu'u' ñuñivi. ⁴ Ta ma tikaa ikan, ti tāchi ma Ndioo ndri ña na tüvi ìyo yi ña jativi ndri ma ku'u kuii, ni ma ita, ta nī'iin ma yutun ña ìyo ma nuñu'u' ñuñivi, vati vāchi ndri kuenda ña jànde'e ndri tundo'o ma ñivi ña tüvi ìyo ma seyü ma Racha'nu Ndioo ma te'e nuu. ⁵ Va na tüvi nī cha'a ma Ndioo ña na ka'ni ndri ma ñivi, vati chā'a ra ña na jande'e ndri tundo'o na kuenda u'un yoo. Ta ndrikan ti indukuni chatu tàa ndri takua tàa ma tisu'ma. ⁶ Ta ma kivi ikan, ti kuuni ma ñivi kivi na, va na kùu yi. Ta vaji nduva'a ni nanduku na naja kua kivi na, va na kùu yi ti cha jāchika ma ña kivi na nuu na.

⁷ Ta ma tikaa ikan, ti kàa ndri takua kàa ma kuayu ma ora cha ìyo tu'va ndri kuenda ña kànita'an ndri tichi ma kuati. Ta ma xini ndri jundii iin ña kàa takua kàa ma korona oro, ta ma nuu ndri, va kàa yi takua kàa ma nuu ñivi. ⁸ Ta ma ixì xini ndri nduva'a nani yi takua nani ixì xini ma ñivi ña'a, ta ma nu'u ndri, kàa yi takua kàa ma nu'u ma ii'ii. ⁹ Ta ma pechu ndri ndasi yi chi'in maaaa kaa ña

kùu aceru, ta ma ndichin ndri ni'i va'a jàkayu yi takua ya'a ni'i jàkayu ja'a ma carreta ma ora kèñu'u ma kuayu ndrùn ña kuà'an ndrùn nuu ni kuu kuati. ¹⁰ Ta ma su'ma ndri iyo iñu xuu ndri takua kàa su'ma ma tisu'ma. Ta iyo ndatu ndrì ña kùu jande'e yi tundo'o ma ñivi kuenda u'un yoo ndia. ¹¹ Ta ma chito'o ndrì kùu ma tati xaan ña chà'nda tiñu nuu ma yavi nduva'a kuii kunu ta naa. Ta ma sivi tati ikan chi'in ma tu'un hebreu va nàni yi Abadón, ta chi'in ma tu'un griegu nàni yi Apolión, ña kùuni yi ka'an yi: ra jàndi'i nuu ndisaa nakuyi.

¹² Cha yā'a ma tundo'o nunuu, va kumani ma inga uvi ga yi.

¹³ Takan kūu ta ma tati iñu ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ora kīcha'a yi tìvi yi ma yutun tivi. Ta ora ikan chīnī iin tati ña kà'an yi tañu ma ndi kumi ndiki ña iyo ma tutun chito naá oro ña ndaa ma iti' nuu nde'e ma Ndioo. ¹⁴ Ta ma tati ikan te'en kà'an yi nuu ma tati iñu ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ña iyo ma yutun tivi chi'in:

—Na ndachiun ma ndi kumi ma tati ña ndikun yu'u ma yuta ka'nu ña nàni Éufrates —kàti yi.

¹⁵ Ta takan kūu ña kīndoo nuna ma ndi kumi ma tati ikan, kuenda ña na ka'ni yi cha yatin sava ma ñivi iyo nuñu'u' ñuñivi. Vati cha iyo va'a yi ti cha chāa ma tiempo vitin ña ka'ni yi ma ñivi iyo nuñu'u' ñuñivi. ¹⁶ Ta ikan chīnī ña kà'an na ña iyo uvi cientu millon ma jandaru ña yoso kuayu, kùu ndra ña iyo ndra kuenda tìndee ndra ma ndi kumi tati ikan.

¹⁷ Ta takan kūu ña ndē'i ma kuayu kua'á ikan tichi ñuma'nai ña ma pechu ma ndra jandaru ña yoso ndri, ndasi yi chi'in ma kaa color kua'á, ña kùu yi takua kùu ma ñu'ú, ta color azú ta kuaan. Ta ma xini ma kuayu, va kùu yi takua kùu xini ma ii'ii, ta ma tichi yu'u ndri va kèe ma ñu'ú, chi'in ñu'ma, ta azufre. ¹⁸ Ta takan kūu ña cha yatin java ma ñivi kùu na ña chī'í na jā'a ma uni kue'e ña kùu yi ñu'ú, ta ñu'ma, ta azufre. ¹⁹ Vati ma ndatu ña ìyo chi'in ma kuayu ikan, ìyo yi ma tichi yu'u ndri, chi'in ma su'ma ndri, ti ma su'ma ndri kàa yi takua kàa xini ma koo tati, ta chi'in yakan jànde'e ndri tundo'o ma ñivi.

²⁰ Va ma ndian kīndoo ña kākú jà'a ma uni kue'e ikan niku, ta vaji töve nī chi'í na ta tüvi nī jaña na ña ja'a na ma ña tüvi va'a vaji takan tā'an na, ti juuni jàka'nu ga na ma tati xaan, chi'in ma yutun íí oro, ta ña kūva'a chi'in kaa plata, bronce, yuu, ta chi'in yutun. Ta ndisaa yutun íí ikan, ndicha kuii ña töve kùu nande'e yi, ni ña kàka yi, ta taso'o yi ndia. ²¹ Ta juuni töve nī jaña na ña chà'ni na ñivi, chi'in ña jàtakue'e na, ta ña kì'vi ma ndra'ii chi'in ñivi ña'a yüvi ñasi'i ndra, ta ñivi ña'a chi'in yüvi ii vi, ta ni ña su'u na ndia.

10

Ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, ta ma tutu vali ña natuvi

¹ Takán kūu tajan ndē'i iin tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ña ìyo ndatu ña isukun yi ma

vikonu'u, vèchi nuu yi iti' andivi, chi'in iin koo la'ndi ma xini yi. Ta ma nuu yi tàcha yi takua tàcha ma nikandii, ta ma nduvi cha'a yi kùu yi takua kùu uvi ñu'ú ña ndaa sukun va'a. ² Ta nda'a yi iin tutu vali ña cha nūna, tajan kūtaa yi ma cha'a' chiyo kua'a yi ma nuu tañu'u, ta ma cha'a' satin yi kūtaa yi yi ma nuñu'u'. ³ Tajan ni'i va'a nanda'yu yi, takua jà'a iin ii'ii ma ora kùxaan ri. Ta ora nānda'yu yi, tajan chīnī ña ucha ta'an tati ña ni'i va'a nda'yu yi ña kùu takua kùu ña chinu savi. ⁴ Ta ma ora chīnī ña ka'ndi ucha ta'an ma tati ikan, tajan ni taa ndioi ma ña kà'an yi niku, va tava chīnī inga tati ma iti' andivi ña ji'na te'en kà'an yi chi'in:

—Na kumi xe'un ma ña kātitu'un ma ndi ucha ta'an ma ña kà'ndi ikan, ta koto tāun yi —kàti yi.

⁵ Tajan ma tati va'a ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ña iyo iin chiyo cha'a ma nuu tañu'u, ta inga chiyo yi ma nuñu'u', kāni'i yi nda'a' kua'a yi ma iti' andivi, ⁶ ta te'en kīcha'a yi kà'an yi chi'in:

—Ndōni'i chiyo kua'a nda'i ta kà'in ña ndicha kùu ma ña ni ka'in cha'a' ma sivi ra iyo ndito ndisaa tiempu, ra jātuvi ma andivi ta ndisaa ma ña iyo yi, ra juuni jātuvi ra ma nuñu'u' ta ndisaa ña iyo yi, ra jātuvi ma tañu'u' ta ma ña iyo ra', va chi'in sivi ra kà'in ti na tüva iyo yi ña kuation yo tiá ga. ⁷ Vati ma tati ucha va chani chaa ma tiempu ña ni tivi yi ma yutun tivi ña nda'a yi. Ta ora ikan ma Racha'nu Ndioo ni jachinu ra ma tu'un xe'e ña kùmi ra takua kātitu'un ma ndra kà'an chi'in tu'un yu'u ra niku.

⁸ Tajan ma iti' andivi chīnī ndikoi ma tati ña te'en nāka'an yi chi'in:

—Kuà'an, ta ki'un ma tutu nuna ña jundii nuu nda'a ma tati ña jàkuu tiñu nui ña ndaa yi iin chiyo cha'a ma nuu tañu'u, ta inga chiyo cha'a yi ma nuñu'u' —kàti yi chi'in.

⁹ Tajan kuà'an ndioi nuu ndaa ma tati ndaa ikan, ta kà'an ndioi chi'in yi ña na ku'va yi ma tutu nui. Ta te'en nāka'an yi chi'in:

—iTiin yi, ta kachiun yi!, va ma yu'un ni ndakuu vixi yi, takua vixi ma nduxi ñuñu, vati ma tichiun ni ndakuu uva yi jà'a yi —kàti yi chi'in.

¹⁰ Tajan kī'in ndioi ma tutu vali ña jundii nuu nda'a' ma tati ikan, ta chāchi ndioi yi. Ta ma yu'i ndōvixi ndio yi, takua vixi ma nduxi ñuñu, va ma tichi, ndō uva ndio yi jā'a yi. ¹¹ Tajan te'en nāka'an ndio ma tati chi'in:

—Iyo yi ña katitu'un ndikoun ma tu'un yu'u Ndioo cha'a' ma ña kuu nuu ñivi nda ñuu nikuuni, ta inga tuku ñu'u' vaji siin siin tu'un kà'an na, ta juuni cha'a' ndian kuu rey ndia —kàti yi.

11

Nuu kèta uvi ta'an ndra kùu testigu

¹ Tajan chā'a na iin yutun kuiin nui ña kàa takua kàa ma yutun tiku'va yo, ta te'en nāka'an na chi'in:

—Na ndetaun ta ku'un ma nuu ndaa ma veñu'u Ndioo, ta chi'in yutun ña nda'un na tiku'vaun yi, ta tiku'vaun ma chito naá chi'in run ndia, ta ka'viun naja ta'an ma ñivi kùu

na ña jàka'nu na ma Racha'nu ma tichi ma veñu'u. ² Va na tiku'vaun ma nuke'e nuu ndaa ma veñu'u, ti cha kīndoo yi kuenda ma ndian yūvi judíu. Ta ndiakan kùu na ña ni ka'nda na tiñu takua kùuni maa na nuu ma ñivi ìyo ñuu íí ña nàni Jerusalén ikan, kuenda uvi xiko uvi yoo takan ni ja'a na. ³ Ta ni tachì ma uvi ta'an ma ndra kà'an chi'in tu'un yu'i, ndra ñu'u ja'ma tuun. Ta ndrakan ni kukatitu'un ndra ma tu'in ma nuu na kuenda iin mii uvi cientu uni xiko kivi.

⁴ Ta ma ninduvi ma ndra kùu testigu ikan kùu ndra takua kùu ninduvi ta'an ma yutun olivu, ta takua kùu ma ninduvi ta'an ma ñu'ú kandil, ña ka'iin ndra nuu ma Racha'nu Ndioo, ra chà'nda tiñu nuu tandi'i ñuu ñuñivi. ⁵ Ta tu ìyo nda yo kùuni jati'ini chi'in ndra, ta ndrakan chà'ni ndra na chi'in ma ñu'ú ña kèe ma yu'u ndra. Ta takan jà'a ndra ña chà'ni ndi'i ndra ma ndian kùuni jati'ini chi'in ndra, ta takan ìyo yi ña kivi ndisaa ndian jà'a takan. ⁶ Ta juuni ìyo ndatu ndra kuenda ña kasi ndra ma andivi, ikan na töve kùun ma savi kua'a' kivi ma ora kàtitu'un ndra ma tu'un yu'u Ndioo nuu ma ñivi. Ta juuni ìyo ndatu ndra ña kùu jandakuu ndra ma nii ma takuii, ta kuenda ña tàchi ndra kua'a' ma kue'e nuu ma ñivi, naja kua kùuni maa ndra ja'a ndra ndia.

⁷ Ta ma ora ña cha chīnu kàtitu'un ndio ndra ma tu'un Ndioo nuu ma ñivi, tajan kēe ndio iin ña kàa takua kàa iin kiti xaan tichi ma yavi nduva'a kuii kunu, ta yakan kùu yi ña ni kanita'an yi chi'in ndra, ta ni jakanaa yi ndra, ta ka'ni yi ndra. ⁸ Tajan ma ñunda'yu ndra

ni kanindoyo na yi ma nuu ya'vi ma veto'o, ma ñuu nuu chā'ni na ma Racha'nu yo Jesuu niku. Ta juuni kà'an na ña ma ñuu ikan nàni yi Sodoma ta Egiptu. Takan nàni yi cha'a' ma ña kini ña jà'a ma ñivi ikan. ⁹ Ta uni kivi java kùu yi ña ni nde'e na ma ñunda'yu ña kàndoyo ikan. Ta tañu ma ñivi ikan iyo ndian tuku tata kùu na, a siin tu'un kà'an na, a siin ñuu nuu kākū na. Ta ma ñivi tūvi ni kù'va na ña na kuchi ma ñivi ma ñunda'yu ikan. ¹⁰ Tajan ma ndian iyo nuñu'u' ñuñivi ni kusii na nde'e na ma ñunda'yu ndra, ti ya'a chàta'ani na ña cha chī'í ndra. Ta ni ku'va na ta'vi nuu ta'ii'iin ma ta'an na cha'a' ña ya'a chīsii na, vati ninduvi ma ndra kà'an chi'in tu'un yu'u Ndioo ña chī'í ikan, tūva ni jande'e ga ndra tundo'o na.

¹¹ Va ma ora cha yā'a ma uni kivi java, tajan Racha'nu Ndioo jānataku ndiko ra ma ndrakan inga cha'a', ta ndēta ndiko ndra. Ta ora ndē'e ma ñivi ma ña jānataku ndiko ra ndra, ta nduva'a kuii yū'vi na. ¹² Ta ikan jan ninduvi ma ndra kùu testigu ikan chīni ndra iin tati ña ni'i va'a nāka'an yi ma iti' andivi chi'in tu'un i'ya:

—¡Na ndaa ndo ma iti' siki nde've! —kàti yi.

Tajan ndāa ndio ndra chi'in vikonu'u ma iti' andivi. Ta ora ndāa ndra, ma ndian xaani nde'e ndra nde'e na naja kūu yi chi'in ndra ndia. ¹³ Tajan juuni ma ora ikani, nduva'a kuii ni'i tāan, ña uchi porcientu ma ve'e iyo ma ñuu ikan kēkoyo. Ta ucha mii ta'an na kùu na ña chī'í na jà'a ma ña tāan. Tajan ma ndian

kīndoo ndito, nduva'a yū'vi na, ta kīcha'a ndio na jàka'nu na ma Ndioo ra ìyo andivi.

¹⁴ Cha yā'a ma tundo'o uvi, va vitin cha vāchi kuyatin ndio ma tundo'o uni.

Ma yutun tivi ucha ña tìvi ma tati jàkuu tiñu nuu Ndioo

¹⁵ Takan kūu ta tīvi ndio ma tati ucha ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ma yutun tivi nda'a yi. Tajan iti' andivi chīnī kua'a' tati ña nduva'a ni'i kànachaa yi, ña te'en kà'an yi:

Ma nda nikuuni nuñu'u' ñuñivi nuu chà'nda ma ñivi tiñu,

cha kì'vi yi nda'a ma Racha'nu Ndioo yo

ta kuenda ma ra se'e ra Cristu ndia.

Vati rakan kuu ra ña ni ka'nda ra tiñu cha'a' yi endeeni.

¹⁶ Tajan ma ndi oko kumi ma ndracha'nu ña nandi ma nuu ta'ii'in tayu ikan nuu ndaa ma tayu í nuu chà'nda Ndioo tiñu, chūnandi chiti ndra ña ndava nani te'e nuu ndra nuu ñu'u'. Ta kīcha'a ndra jàka'nu ndra Ndioo, ¹⁷ chi'in ma tu'un i'ya:

Chà'a ndi ta'vindioo nuun yo'o Racha'nu ra ya'a ìyo ndatu,

ti yo'o kuu ma ra kuxini ma vitin,

ta kùun ma ra takani kūu niku,

ta kùun ma ra ni kichi iti' nuu ndia.

Vati maun kùun ña nduva'a ìyo ndatun,

ña cha kīcha'un chà'ndaun tiñu nda nuu niku-uni.

¹⁸ Ta ndisaa ma ñivi ña töve chìnuni tu'un, nduva'a cha kuxaan na chi'un,

va yo'o cha kèta ma kivi ña ni kuxaun chi'in na ta ni jande'un tundo'o nuu na,

ta ma ndian ndí ni jakutuniun ma kuati na,
 ta ma ndian ña jàkuu tiñun, ta ndian kà'an
 chi'in tu'un yu'un, ni ku'va ndioun ma
 ya'vi va'a nuu na.

Ta juuni takan ni ja'un chi'in ma ndian í ña
 kāchiun kuendaun,
 vaji kùu na ndian kuika a ndian nda'vi ña
 jàka'nu na ma siviun.

Va ma ndian chà'ni ma inga ñivi ña ìyo ma
 nuñu'u' ñuñivi juuni ni ka'niun na ndia.

—Takan kàti ma tati ikan.

¹⁹ Tajan ma ora ikani, cha nūna ma veñu'u
 Ndioo iti' andivi ta ndichin ma chito naá nàni
 Arca ña chā'a ma tu'un ña Ndioo kàti ra chi'in
 ma ñivi, va ndichin yi tichi ma veñu'u iti'
 andivi. Ta ora ikan nduva'a kuii tacha ta chīni
 yo ma ña ka'an ma tacha ta nduva'a kuii kuun
 savi yuu, ta nduva'a kuii ni'i tāan ndia.

12

Iin ña'a chi'in iin kiti xaan ña tìvi ñu'ú

¹ Takan kūu tajan ma iti' andivi chīyo iin seña
 ña nduva'a ka'nu. Ta ikan kēta iin ña'a ña
 isukuan ma nikandii. Ta ma yoo va kīndoo ri iti'
 xuu ma nuu chañuan. Ta ma xinian jundii iin
 korona ña kùva'a yi chi'in uchi uvi chele. ² Ta
 ma ña'a i'ya ti ñu'u se'an, ta nduva'a nda'yuan
 ña chà'nda yi tichian vati chani kàku ma se'an.

³ Takan kūu ta ikan jan kēta inga tuku seña ma
 iti' andivi ña kùu ri takua kùu iin kiti. Ta rikan
 ti iin kiti ya'a ka'nu, ta xaan ña tìvi ñu'ú kùu ri.
 Ta rikan ti iin kiti color kua'á kùu ri ña ìyo uchi
 ndiki ri, ta ucha xini ri nuu jundii ucha ta'an ma

korona. ⁴ Tajan chi'in ma su'ma ri jākoyo ri cha yatin sava ma chele ka'in andivi ma nuñu'u' ñuñivi. Ta ikan jan chūndaa ndio ri nuu ndaa ma ña ñu'u se'e ña kùuni ri kachi ri ma se'an naja ora ni kaku yi. ⁵ Tajan kaku ndio ma iin se'an ra'ii, ta chi'in vatun kuiin ña kuva'a chi'in kaa ni ka'nda ra tiñu ninii ka'nu ma nuñu'u' ñuñivi i'ya. Va ma se'an chātu'un na ra, ta chaa ra nuu ndaa ma tayu í Ndioo, nuu chà'nda ra tiñu. ⁶ Tajan ma ña'a ikan chīnuan kuà'an ña iin tichi ku'u nuu ití, iin nuu cha kāchin Ndioo kuenda ña, ña ni ku'va ra ña kachian ta jakuenda ra ña kuenda iin mii uvi cientu uni xiko kivi.

⁷ Ta ora yā'a ña kūu takan, tajan nduva'a kuii ka'nu kuati chīyo ma iti' andivi. Vati iin tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ña nàni Mike, chi'in tia kua'a' ma tati ña kùu meru ra kīcha'a na kànita'an na chi'in ma kiti xaan ña tìvi ñu'ú, ta chi'in tia ma meru ri ña kùu tati jàkuu tiñu nuu ri ndia. ⁸ Va tava ma kiti xaan ka'nu ña tìvi ñu'ú chi'in ma meru ri nī kuu jakanaa ndri, yakan va nī kuu koo ga ndri ma andivi. ⁹ Ta takan kūu ña Ndioo jākanaa ra ma kiti ka'nu xaan ña tìvi ñu'ú, chi'in ndisaa ma tati xaan ña kùu meru ri. Ta rikan kùu ri ma koo tati ña kēta ri taji'na, ta ma rikan nàni ri: kui'na a Satanaa ña jànda'viña'án' ma ñivi ninii ka'nu nuñu'u' ñuñivi. Yakan va ma kui'na, ta chi'in ma meruán' tati xaan, kāchitán' ma nuñu'u' ñuñivi jà'a ma tati va'a jàkuu tiñu nuu Ndioo.

¹⁰ Takán kūu tajan te'en chīni iin tati ña nduva'a kuii ni'i kánachaa ma iti' andivi ña te'en kà'an yi:

Vitin va cha kīchaa ma kivi ña ni jakakú
 Racha'nu Ndioo yo ma ñivi ra,
 ta juuni vitin jàna'a ra ma ndatu ra nuu yo
 chi'in ma nuu chà'nda ra tiñu.

Ta vitin iin nuuni chà'nda ra tiñu chi'in ma
 ndatu Cristu ra kùu Se'e ra.

Vati vitin ma kui'na tüva ndaa yi ma nuu ndaa
 ma Racha'nu Ndioo.

Ta nduvi ta niñuu tüva tisoán' kuati nuu ra
 chata ma ndian yani yo ndian chìnuni
 tu'un ra.

Ti Ndioo cha jākanaa ra yi,
 ta jā'a ra ña na kachita yi.

¹¹ Yakan va maa ndian chìnuni tu'un Cristu cha
 jākanaa na ma kui'na,

cha'a' ma ní ma ra kùu mvechala,
 ta cha'a' ma tu'un ra ña kātitu'un na nuu ma
 ñivi.

Va ndicha ña chìnuni na ma tu'un ra.

Tüvi kanuu na kātitu'un na yi ndava kùu kuvi
 na cha'a' yi.

¹² Yakan va tandi'i ndyo'o ndian ìyo iti' andivi,
 na sii kuuni ndo.

Va nda'vi ta'an kùu ndyo'o ma ndian ìyo
 nuñu'u' ñuñivi, ta ma tichi tañu'u,

vati tava ma kui'na, cha kāchita ndioán' ta
 chāa ndioán' ma nuñu'u' nuu ìyo ndo.

Ta juuni cha ch̀to ndioán' ña chani keta ma
 tiempu ña tüva ni ka'nda ndioán' tiñu.

Yakan va nduva'a kuii xaani ndioán' ndè'án'
 ndo.

—Takan kà'an ma tati ña ch̀ni iti' andivi.

¹³ Ta ma kui'na kùán' ma kiti xaan ña tìvi
 ñu'ú, ta ora chā'a ndioán' kuenda ña Ndioo
 jākanaa ra ñán' ña jākoyo ra ñán' ma nuñu'u'

ñuñivi i'ya, tajan kīcha'a ndioán' nàndukuán' ma iin ña'a ña kàku se'e, iin ra'ii vali. ¹⁴ Takan kūu tajan ma ña'a ikan, nī'an uvi ta'an ma ndichin ña kàa takua kàa ndichin iin tasu ña nduva'a kuii ka'nu kuenda ña na kuu ndati ña, ta kākú ña nuu ma kui'na ma tichi ku'u ití, nuu ni koan uni kuiya sava. Ta nì'an ña kachian jà'a ma Ndioo ikan ndia. ¹⁵ Ta ikan jan ma kiti xaan ikan, tīvi ri ma takuii yu'u ri ma nuu kuà'an ña kuenda ña na ndakuu ra' iin yuta ka'nu, ta takan jàtani ri ña. ¹⁶ Va ma ñu'u' tīndee yi ma ña'a ikan, vati ndāta yi, ta chí'i ndi'i yi ma takuii yuta ña tīvi ma kiti xaan ikan chí'in yu'u ri. ¹⁷ Tajan ma kiti xaan ikan, nduva'a kuxaan ri ña nī kuu ka'ni ri ña. Yakan va kēe ndio ri kuàkanita'an ri chí'in ndisaa ma ndian kùu ñivian, ndian jàchi'in ma tu'un Racha'nu Ndioo, ta endeeni kà'an na ña ñivi chìnuni tu'un Jesuu kùu na ndia. ¹⁸ Ta ma kiti xaan ikan cha kīndoo ri ma yu'u tañu'u.

13

Ninduvi ma kiti xaan

¹ Takan kūu tajan yu'u chūndai ma nuu ndoyo yuti ña'ma ma yu'u tañu'u. Ta ikan ndē'i ña kēe inga tuku ma kiti xaan ña ya'a ka'nu ma tichi tañu'u ña ìyo ucha xini ri ta uchi ndiki ri. Ta ta'ii'iin ma xini ndiki ri ìyo iin ma korona. Ta ma xini ri ìyo ma letra ña kà'an ti'ini chata Ndioo. ² Va ma kiti xaan ña ndē'i ikan, kàa ri tava kàa iin ndika'a, ta ma cha'a ri va kàa yi tava kàa cha'a ma oso, ta yu'u ri va kàa yi tava kàa yu'u ii'ii. Tajan ma kui'na kùán' ma kiti

xaan ña tìvi ñu'ú ña chā'án' ndatuán' nuu ma inga kiti ikan, ikan na ka'nda ri tiñu indukuni kua maán' nuu ninii ka'nu ma nuñu'u' ñuñivi. ³ Ta juuni ndē'i ña iin ma xini ri kàa yi tava kàa iin nuu tà'nda ña ni kuvi ri jà'a yi ti ya'a ka'vi takue'e ri. Va ma nuu takue'e ikan ndā'a yi niku. Ta ndava kuà'an anima ma ñivi ora ndē'e na ma ña jā'a ri, tajan ndisaa ma ñivi iyo ñuñivi tāndikun na chata ri. ⁴ Ta kīcha'a ndio na jaka'nu na ma kiti xaan ña tìvi ñu'ú ikan, cha'a' ña chā'án' ndatuán' nuu ma inga kiti ikan. Ta te'en kà'an na ña jaka'nu na ri:

—Nī'iin yo na kūu ja'a chi'in ma kiti xaan i'ya, ta nī'iin yo na kūu kanita'an chi'in ri ti iyo kua'a' ndatu ri —kàti na.

⁵ Ta juuni, nī'i ri tiñu ña kuu ka'an ti'ini ri chata Ndioo, ta kà'an tayi ri takua kùuni maa ri. Ta juuni nī'i ri tiñu ña ka'nda ri kuenda uvi xiko uvi yoo ndia. ⁶ Ta takan kūu yi ña kā'an ti'ini ri chata Ndioo, ta chata ma sivi ra, ta chata ma nuu iyo ra, chi'in tandi'i ma ndian iyo andivi ndia. ⁷ Ta juuni nī'i ma kiti ikan tiñu ña kànita'an ri chi'in ma ñivi Ndioo, nda kati jàkanaa ri na. Ta juuni nī'i ri tiñu ña na kùu ka'nda ri tiñu nuu tandi'i ma ñivi iyo ñuñivi, vaji tuku tata kùu na, a tuku ñuu na, a tuku tu'un kà'an na, a tuku ñu'u' kīchi na. ⁸ Ta tandi'i ma ñivi ndian tōve chìnuni kùu ma ndian jàka'nu na ma inga kiti ikan. Vati ma sivi ndisaa ndiakan tüvi iyo yi nuu ma tutu ña tāa Ndioo antea ña jātuvi ra ma nuñu'u' ñuñivi. Ta ma tutu ikan kà'an yi ma sivi nda yo ni koo endeeni chi'in ra. Ta ma ra kùu kùña'a ma tutu ikan kùu ma ra kùu mvechala chī'í niku.

⁹ Ta tu ìyo nda ndyo'o ìyo so'o, na taso'o va'a ndo ma ña ni ka'in chi'in ndo i'ya: ¹⁰ Tu ìyo iin ñivi ña tì'i na ndo tichi vekaa, takan ni ku'un ndo vekaa tuva takan. Ta tu ìyo ndian chà'ni na ndo chi'in machiti, ta takan ni kuvi ndo tuva takan. Ta cha'a' yakan kùu yi ña taku ndyo'o ña kùu ndo ñivi Ndioo, ìyo yi ña jandeeni ndo, ta chìnuni va'a ndo ma tu'un ra ndia.

¹¹ Takan kūu tajan ndē'e tukui ña tichi ñu'u' ití kēta inga tuku ma kiti xaan. Ta rikan ti uvi ta'an ma ndiki ri ña kàa yi tava kàa ndiki ma mvechala, ta kà'an ri tava kà'an ma kiti xaan ña tìvi ñu'ú. ¹² Ta juuni induku ìyo ndatu ri takua ìyo ndatu ma kiti xaan ña kēta nunuu. Ta rikan ndaa ri yatini iti' nuu ma inga ri. Vati juuni jà'a ri ña na jaka'nu ma ñivi ìyo nuñu'u' ñuñivi ma kiti nunuu ña cha ndā'a ri ña takue'e ka'vi ri. ¹³ Ta juuni jà'a ri kua'a' nuu ndatu ka'nu, vati jà'a ri ña na kèe ma ñu'ú iti' andivi, ta kòyo yi ma nuñu'u', kuenda ña na nde'e ma ñivi ìyo ñuñivi. ¹⁴ Ta ma kiti xaan ña kēe nunuu chā'a ri tandi'i ma ndatu ña jà'a ma kiti uvi ikan. Ta chi'in ma ndatu ña nī'i ma kiti uvi ña na jà'a ri, ya'a nduva'a jànda'viña'a ri ma ñivi ìyo nuñu'u' ñuñivi chi'in ma seña jà'a ri. Ta juuni tāchi ndio ri nuu ma ñivi ña na ja'a na iin na'na kuenda jàka'nu na ma kiti ña kēta nunuu ña nduva'a tākue'e ka'vi chi'in machiti niku, ta nātaku ndiko ri. ¹⁵ Takan kūu ta ma kiti uvi kùu ri ña nī'i ri ndatu ri kuenda ña na ja'a ri ña na kùu koo ndito ma na'na ma kiti nunuu, ta ma na'na ri kīcha'a yi kà'an yi. Ta juuni tāchi ri ña na ka'ni na ndisaa ma ndian

töve jàka'nu ma na'na ri. ¹⁶ Ta juuni jã'a ri ña tandi'i ma ndiakwati, a ndian cha'nu, a ndian kuika, a ndian nda'vi, a ndian kùu musu, a ndian tüvi kùu musu: ña na koo iin tuni ma nda'a' chiyo kua'a na, a ma te'e nuu na. ¹⁷ Ta ni'iin na, na kùu jata na, ta xìko na, tu tüvi ìyo ma tuni ma kiti xaan na, a sivi ri, a ma numero ma sivi ri na ndia. ¹⁸ Yakan va i'ya ni nde'o nda yo ìyo chinituni. Ta tu ìyo chinituni na, na ja'a na kuenda nuu na chi'in ma numero ma kiti xaan ikan, vati numero ma ñivini kùu yi. Ta numero iñu cientu uni xiko iñu kùu yi.

14

Nuu jàka'nu ma iin cientu uvi xiko kumi mii ma ñivi ma Ndioo chi'in iin yaa

¹ Takan kùu ta ikan jan ndē'i iin ma ra kùu mvechala ña ndaa ra ma xini yuku ña nàni Sión. Ta chi'in ra ndē'i ña ka'lin ma iin cientu uvi xiko kumi mii ma ñivi ña ìyo tuni ma te'e nuu na, chi'in ma sivi ma ra kùu mvechala, ta sivi ma Tatá ra. ² Ta ikan jan chīni ndioi iin tati ma iti' andivi, ña nduva'a jàkayu yi, ta chīnu tacha jà'a yi, takua jà'a iin nuu too takuui. Ta juuni chīni ña ma tati ikan, jà'a yi takua jà'a ma tati iin nuu jàkuaku na kua'a' ma arpa. ³ Ta ndiakan chīta na iin yaa chaa ma nuu ndaa ma tayu íí, nuu ka'lin ma ndi kumi ma ña ndito, ta nuu ka'lin ma ndi oko kumi ma ndracha'nu ndia. Va ni'iin ma ñivi nī kutu'va na kata na ma yaa ikan, vati ma ndra chīto kata yi kùu ma iin cientu uvi xiko kumi mii ndra ni, ti ndrakani kùu ma ndra kākú tañu ma ñivi ìyo

ma nuñu'u' ñuñivi. ⁴ Vati ndisaa ndrakan kùu ndra ña kīndoo ndaa va'a ndra nuu Ndioo, va töve kì'vi ndra chi'in ña'a, ta kùu ndra ndra kùmi su'un ndra ndra, ti kuà'an ndra chata ma ra kùu mvechala nda nikuuni nuu kuà'an ra. Ta Ndioo tāvasiin ra ndra ña jākakú ra ndra tañu ma ñivi, ikan na kuu ndra takua ma chiti nunuu ña sòkó yo nuu Ndioo. Ta takan kùu ndra kuenda ma Racha'nu Ndioo ta kuenda ma ra kùu mvechala. ⁵ Vati tüvi nī janda'viña'a ndra, ta tüvi nī ka'an ndra tu'un vata ndia, vati ndra va'a kùu ndra nuu Ndioo.

Ma tu'un kàtitu'un ma uni ta'an ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo

⁶ Takan kùu tajan ndē'i inga tuku ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, ña ndàti yi chàkunuu yi nuu sukun. Va ma tiñu ndiso yi kùu yi ña kàtitu'un yi ma tu'un va'a cha'a' Ndioo ña ìyo kuenda yi endeeni nuu tandi'i ma ndian ìyo nuñu'u' ñuñivi, vaji siin siin ñuu na, a siin siin tu'un kà'an na, a siin siin tata kùu na a siin ñu'u' kīchi na ndia. ⁷ Tajan te'en nāka'an nī'i yi chi'in na:

—Na tiñu'u ndo ma Racha'nu Ndioo, ta na jaka'nu ndo ra, vati vitin va cha kēta ma kivi ña ni jakutuni ra ma ñivi. Yakan va na jaka'nu ndo ma ra jātuvu ma andivi, ma nuñu'u' ñuñivi, ma tañu'u, ta ma soko nuu kàna takuui ndia —kàti yi.

⁸ Takan kùu tajan kēta inga tuku ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, ta te'en nāka'an yi ndia:

—Cha kēkoyo ma ve'e ìyo ma ñuu ka'nu ña nàni Babilonia chi'in ma ñivi yi. Ndicha va'a ña

cha kēkoyo yi. Vati juu yi jātivi ma tandi'i ma ndian iyo ma ñu'u' yi, ta tandi'i ma inga ñu'u' ñuu ñuñivi, chi'in ma ndixi ña chā'a ra' nuu na ña na ko'o na ra', ti jā'a ra' ña k'vi ma ñivi ña na ja'a na kuati. Va jā'a ra' chi'in yo takua jà'a iin ña'a tondo.

⁹ Ta ikan jan kī'vi ndio ma tati uni ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, ta te'en nāka'an ni'i va'a yi:

—Tu iyo iin nda ndian jàka'nu ma na'na ma kiti xaan ikan, a maa ri, ta chùndatu na ña koo ma tuni ma te'e nuu na, a ma chiyo nda'a' kua'a na, ¹⁰ ndiakan nduva'a ni nde'e na tundo'o jà'a ma Racha'nu Ndioo, ti ni ku'va ra ma ndixi xaan ko'o na ña jàna'a ra' ña nduva'a xaani ndè'e ra na. Vati ni kayu na chi'in azufre, ma nuu ndè'e ma tati jàkuu tiñu nuu Ndioo, ta nuu ndè'e ma ra kùu mvechala ndia. ¹¹ Ta ma ñu'ma nuu ndè'e na tundo'o ña kàyu na endeeni na töve ni jaña yi ña ndaa yi ma nuu sukun, vati nduvi niñuu kùu yi ña kàyu na, ta na kùu nindee na ña nde'e na tundo'o. Ta takan ni ta'an na cha'a' ña jàka'nu na ma kiti xaan chi'in na'na ri, ta cha'a' ña iyo tuni ma te'e nuu na chi'in ma sivi ri. —Takan kàti ma tati.

¹² Yakan va kuenda ma ndian kùu ñivi Ndioo, va ndian jàchi'in va'a ma tu'un Ndioo ta chìnuni va'a ma tu'un Jesuu, vitin kùu ma kivi ña iyo yi ña jandeeni na.

¹³ Takan kùu tajan iti' andivi chīnī iin tati va'a ña te'en nāka'an yi chi'in:

—Na taun ma tu'un i'ya: “Na sii kuuni ma ndian chì'í ña chìnuni tu'un ma Racha'nu, nda ma vitin, ta iti' nuu” —kàti yi.

Ta ma Tati Í Ndioo te'en nāka'an yi:

—Ndicha va'a ña takan kùu yi, vati vitin ndiakan cha kuu nindee na cha'a' ma tiñu jā'a na, ti tiñu va'a ña jā'a na ora chīyo na niku töve ni naa yi. —Takan kàti ma Tati Í Ndioo.

Ndioo tāchi ra tati ra ña na jati'vi yi ma ñivi ìyo nuñu'u' ñuñivi

¹⁴ Tajan ma ora kāni'ì nui ma iti' andivi, ta ikan ndē'i ña nandi iin ra kàa takua kàa iin ra Se'e ñivi tāchi Ndioo ma chata viko, ña jùndii iin korona oro xini ra, ta nda'a ra iin machiti kanchu ña nduva'a kuii xaan. ¹⁵ Tajan iti' tichi veñu'u kēe inga ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, ña te'en nāka'an ni'i yi nuu ra nandi chata ma viko:

—Na kicha'un ka'ndaun ta jati'viun ma ndatiñu chi'in ma machiti kanchun, ta kàniva'un ndisaa ma ndatiñu ña kandoyo ma nuñu'u' ñuñivi ña jati'viun, vati cha ndi'i yi chīti, ta vitin ìyo yi ña jati'viun yi —kàti ma tati ikan.

¹⁶ Tajan ma ra nandi ma chata viko, tiin ndio ra ma machiti kanchu ra, ta chā'nda ra ndisaa ma ndatiñu ña kàndoyo ma nuñu'u' ñuñivi, ta kàniva'a ndio ra ndisaa kuii yi.

¹⁷ Takan kūu tajan ma iti' andivi kēta inga ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ma tichi veñu'u ìyo ndakan ña juuni nda'a yi iin machiti kanchu ya'a xaan ndia. ¹⁸ Ta ikan jan ma iti' nuu ndaa ma chito naá ma Ndioo kēta inga tuku ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, ña ìyo ndatu yi kuenda ma ñu'ú ña kuàtiñu yi nda nuu ni

kuuni. Tajan tati ikan te'en kânachaa ni'i va'a yi nuu inga ma tati ña nda'a ma machiti xaan:

—Na kicha'un ka'ndaun ma vatu ma chiti uva chi'in ma machiti xaan ña nda'un, ta kaniva'un ma ndatiñu ña kândoyo ma nuñu'u' ñuñivi, vati cha ndi'i vu chīti. —Takan kàti ma tati ikan.

¹⁹ Tajan tiin ndio yi ma machiti yi, ta chā'nda ndi'i yi ma yoku'u uva ña kândoyo ma nuñu'u' ñuñivi, tī'i ndio yi vu iin tichi iin ña nduva'a kuii ka'nu nuu ni naku'ni na vu, ña kùuni yi ka'an yi ña ma ikan kùu ma nuu ni jande'e Ndioo tundo'o ma ñivi. ²⁰ Takan kūu ta nāku'ni ndio vu iti' yu'u ñuu. Ta ma tichi ma nuu ña naku'ni vu, kēe maaaa nii ñivi, ña ndāa ra' sukun va'a nda kēta ra' nuu iyo mvosa ma kuayu. Ta chāti ra' chinu ra' kuà'an ra' iin uni cientu kilometru ma nuñu'u' ñuñivi, ti nduva'a kuii kayuni Ndioo nde'e ra na.

15

Ma ndi ucha ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo nda'a yi ma tundo'o nuu ndi'i nia

¹ Takan kūu tajan ma iti' andivi ndē'e tukui inga tuku ma seña ka'nu ta siin kuii ndē'i yi. Vati ikan ndē'i ucha ta'an ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, ña nda'a yi ma ndi ucha ta'an ma tundo'o nuu ndi'inia ña ni nde'e ma ñivi jà'a Ndioo. Ta ora cha ya'a ma tundo'o ikan ni kutaxin ma nuu nduva'a kuii kàyunu Ndioo chi'in ma ñivi.

² Ta juuni ndē'i iin tañu'u kuva'a chi'in inu ña kàa ra' takua kàa ma takuii tañu'u ña jàkanuu ra' chi'in ñu'ú. Tajan yatini yu'u ma takuii

tañu'u inu ikan, ka'lin ma ndian nda'a ma arpa ña chā'a Ndioo nuu na. Vati ndiakan kùu ma ndian jākanaa na ma kiti xaan ikan, ti tüvi nī jaka'nu na ri a ma na'na ri, ta tüvi ni chā'a na ña nāni ma tuni ri na ña kùu yi ma numero ma sivi ri ndia. ³ Ta ndiakan ti chita na yaa ña chita Moisés, ra jàkuu tiñu ma Racha'nu Ndioo chi'in ma inga yaa kuenda ma ra kùu mvechala. Ta te'en chita na:

Ya'a ga ka'nu ta vii kùu ma tiñu jà'un,
yo'o Racha'nu Ndioo, ra iyo tiaga ndatu kua tandi'i ma ñivi ñuñivi,
vati iti' ndaa, ta iti' ndicha kùu ma itium,
yo'o ra kùu Rey, ra chà'nda tiñu nuu tandi'i ma ndian iyo nuñu'u' ñuñivi.

⁴ Yo'o Racha'nu, ndisaa kuii ma ñivi ya'a tiñu'u na ñun,
ti ndisaa na jàka'nu na ma siviun,
vati uvanuu maaun kùu ma ra ya'a ga íí.
Ta ndisaa ma ñivi iyo nuñu'u' ñuñivi ni kichi na ta jaka'nu na ñun,
ti ndisaa ma ña ndaa ta va'a ña jà'un cha nākoto na yi.

—Takan kùu ma yaa ña chita na.

⁵ Ta ora yā'a ña kūu takan, tajan ndē'i ma iti' andivi, ta ikan ndē'i ña nūna ma yuve'e veñu'u Ndioo nuu ya'a íí nuu kàndii ma yuu ña ndiso ma tu'un Ley Ndioo ma nuu yi. ⁶ Tajan ma tichi yuve'e nuu íí, ikan ndē'i ña kēe ucha ta'an ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo chi'in ma ndi ucha nuu ma tundo'o. Ta ndiakan ti ñu'u na ja'ma ña ya'a ya'vi ndaa, ta vii ndoo yi, ta tacha yi. Ta juuni nda'a na ma pañu oro ña ya'a ki'in, ña

kèta yi nda pechu na. ⁷ Tajan iin ma ña kumi ìyo tañu ma ndian ndito ikan, chā'a yi ii'in ko'o oro nuu ma ndi ucha ta'an ma tati ikan, ña chìtu yi chi'in mamaa ma tundo'o Ndioo, ra ìyo ndito tandi'i kivi ta tandi'i tiempu. ⁸ Ta ma tichi veñu'u nuu íí ikan, endee chītu yi chi'in mamaa ñu'ma, jā'a ma ndatu ma Ndioo ka'nu. Ta nī'iin ñivi, na kūu ki'vi na tichi veñu'u ikan, nda kati ya'a ma ucha ta'an tundo'o ña nda'a ma ndi ucha ta'an ma tati va'a ikan.

16

Ma ucha ta'an ko'o oro ña chitu chi'in tundo'o

¹ Takan kūu tajan ma tichi veñu'u nuu íí ikan, chīnī iin tati va'a ña nduva'a kuii ni'i kà'an yi nuu ma ucha ta'an ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo. Ta te'en kà'an yi:

—Na ku'un ndo kukata kuati ndo ma tundo'o Ndioo ña chitu tichi ma ucha ko'o, ma nuñu'u' ñuñivi —kàti yi.

² Tajan ma tati nunuu ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, kuà'an yi kuàkata yi ma tundo'o ña ka'lin tichi ma ko'o yi ma nuñu'u' ñuñivi. Tajan ndisaa ndio ma ndian jàka'nu ma na'na ma kiti xaan, ta ìyo tuni ri ma te'e nuu na, ñii ndiakan kèta ndi'i ta'yu ña ya'a xaan ta u'vi.

³ Takan kūu tajan ma tati uvi ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, kuà'an ndio yi kuàkata yi ma tundo'o ña ka'lin tichi ko'o yi ma tichi takuii tañu'u, ta ndākuu ra' mamaa níí ña kàa ra takua kàa níí ma ndian chī'í. Ta ikan chī'í ndio tandi'i kuii nuu ma kiti ìyo ma tichi ra' jā'a yi.

4 Ta ma tati uni ña jàkuu tiñu nuu Ndioo kuà'an yi kuàkata yi ma kue'e ña ka'ìin tichi ko'o yi ma tichi yuta, chi'in nani soko nuu kàna takuui, ta ndākuu ra' níí ndia. 5 Tajan te'en chīni ndioi ña kà'an ma tati va'a ña ìyo ndatu cha'a' takuui:

Yo'o Racha'nu Ndioo, ra ya'a íí,
 cha ch̀toi ña maun k̀u iin ma ra ndaa,
 cha'a' ma kuati ña jàkutuniun.
 Ndicha ña yo'o k̀un ra chiyo niku, ta ìyoun
 nda vitin ndia.

6 Vati ndian xaan ikan k̀u na ndian ch̀ati na níí ma ndian k̀u ñiviun
 chi'in ma ndian kà'an chi'in tu'un yu'un niku.
 Ta vitin yo'o k̀un ra ch̀a ndioun ma níí nuu
 ndian kini ikan, ña na ko'o na ra'.
 Ta va'ani j̀a'un jin yakan k̀u ma ya'vi na
 k̀ati ma tati ikan.

7 Ta juuni ch̀ini ña te'en nāka'an ma ñivi ña ka'ìin ma nuu ndaa ma chito naá Ndioo ikan:
 —Ndicha va'a, yo'o Racha'nu Ndioo, ra ya'a ìyo ndatu. Vati tu'un ndaa ta ndicha k̀u ma ña kà'un ora jàkutuniun ma ñivi —k̀ati na.

8 Takan k̀u tajan ma tati kumi ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, kuà'an yi kuàkata yi ma kue'e ña ka'ìin tichi ko'o yi chata ma nikandii. Ta ikan ma nikandii nī'i ndio yi ma ndatu kuenda ña na ka'mi yi ma ñivi chi'in ñu'ú. 9 Ta takan k̀u yi ña nduva'a kāyu ma ñivi. Ta ni t̀vi nī kuuni na ndakoo na ma iti' kini kuà'an na, ta ki'vi na ma iti' Ndioo ta jaka'nu na ra, vaji takan t̀an na. Vati vi'a ni'i kīcha'a na kà'an ti'ini na chata Ndioo, vaji maa ra k̀u ma ra ìyo ndatu ña k̀u janaa ra ma tundo'o ikan.

10 Takan kũu ta ma tati u'un ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, kuà'an yi kuàkata yi ma tundo'o ña ka'iin tichi ko'o yi ma nuu ndaa ma tayu ka'nu nuu ma kiti xaan ikan. Ta endee ndōnaa ndisaa nuu chà'nda ri tiñu, ña ndava juuni yaa maa na chàchi i'i na, jà'a ña ya'a u'vi na ña ndè'e na tundo'o. 11 Ta vaji takan tã'an na, va endee töve nĩ kuuni na jaña na ma ña kini jà'a na, ta ki'vi na ku'un na iti' Ndioo, vati java vi'a kà'an ti'ini na chata Ndioo, ra ìyo andivi, cha'a' ma ndi'i ta'yu ña ìyo ñii na chi'in ma ña u'vi na.

12 Takan kũu ta ma tati iñu ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, kuà'an yi kuàkata yi ma kue'e ña ka'iin tichi ko'o yi, ma tichi yuta ka'nu ña nàni Éufrates, ña kàndii iti' nuu kàna nikandii. Ta nātii ra', ikan na kuu ya'a ma ndra kùu Rey ña vèchi iti' tikan. 13 Ta ikan jan ndè'e ndioi, ña ma tichi yu'u ma kiti xaan ña tìvi ñu'ú, chi'in tichi yu'u ma inga tuku ma kiti xaan, ta tichi yu'u ma ra jà'ani ña kà'an chi'in tu'un yu'u Ndioo, kèe uni ta'an tati xaan, ña kàa yi takua kàa lekue sa'nda. 14 Ta ma tati xaan ikan, ti nduva'a chíyo kua'a' ndatu yi kuenda ña jà'a yi tiñu ka'nu. Ta chi'in yakan vèchi jati'vi ta'an yi tandi'i ma ndian kùu Rey ña ìyo nuñu'u' ñuñivi, kuenda ña ni kanita'an ndra chi'in ma Racha'nu Ndioo, ra ìyo kua'a' ndatu, ma ora ni chaa ma kivi ña ni jakutuni ra na. 15 Ta ma Racha'nu Jesuu te'en nāka'an ra:

—Na nde'e va'a ndo, ti yu'u ni chai ma ora töve chànini ndo, takua jà'a ma ndra su'u ora kì'vi ndra su'u ndra. Na sii kuuni ma ndian ìyo tu'va, ta kumi va'a na ma ja'ma na, ikan ma ora

ni kuachai töve nata'in na ña kaviti nda'a na, ta kukanuu nuu na —kàti ma Racha'nu Jesuu.

¹⁶ Takan kūu tajan ma ndi uni tati xaan ikan jāti'vi ta'an yi ma ndra kùu Rey iin tichi ku'u ña nàni Armagedón. Takan nàni yi chi'in ma tu'un hebreu.

¹⁷ Tajan ma tati ucha ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, ku'àn yi kuàkata ndio yi ma kue'e ña ka'iin tichi ko'o yi ma nuu tati. Ta nda tichi veñu'u iti' andivi, chīnī iin tati ña nduva'a kuii ni'i kānachaa nda ma nuu ìyo ma tayu íi nuu tà'nda tiñu ña te'en kà'an yi:

—¡Vitin va cha chīnu ndisaa yi! —kàti ma tati ikan.

¹⁸ Tajan ma tiempu ikan kōyo ndio ma tacha, ta ni'i kùu, ta chīnu savi, ta ma nuñu'u' ñuñivi nduva'a kuii ni'i tāan Ta ni'iin cha'a' takā'an taan takan nda ora Ndioo jātuvi ra ma ñuñivi.

¹⁹ Takan kūu tajan ma ñuu ka'nu ikan, uni kuakēsiin yi, ta nda tandi'i inga ma ñuu na'nu ña ìyo ma ñuñivi, ndi'i yi kēkoyo ndia. Ta ikan jan ma Racha'nu Ndioo töve nī naani ra ndisaa ma kuati ña jā'a ma ndian ñuu ka'nu nàni Babilonia. Ta cha'a' ña'a kùu yi ña ya'a kāyuni ra chi'in na, ta jānde'e ra tundo'o na. ²⁰ Ta takan nāa tãndi'i ma ñu'u' ìyo ma'ñu tañu'u chi'in ma yuku na'nu ña ìyo ma nuñu'u' ñuñivi ndia. ²¹ Tajan ma iti' andivi kīchi ndio ma savi yuu ña ya'a na'nu, ta kāchita yi chata ma ñivi ìyo ñuñivi, ta iin yi vee tiá kua uvi xiko kilu, tajan ma ñivi kà'an ti'ini na chata ma Racha'nu Ndioo, cha'a' ña jākoyo ra ma savi yuu ikan chata na, ta ya'a ndē'e na tundo'o.

17

Nuu ndè'e ma ña ya'a ga tondo ma tundo'o

¹ Takan kūu tajan iin ma tati va'a tañu ma ndi ucha yi ña nda'a ma ucha ta'an ma ko'o ikan kīchaa yi nui, ta te'en nāka'an yi chi'in:

—Na'a, ti i'ya ni jana'i nuun ndisaa ma tundo'o ña ni nde'e ma ña'a nduva'a tondo ña nandi yu'u kua'a' yuta ikan. ² Vati taku ma ndra kūu Rey ña iyo ma nuñu'u' ñuñivi jā'a ndra iin kuati ti kī'vi ndra chi'an, ta ma ndian iyo nuñu'u' ñuñivi, juuni jā'a na iin kuati ti chīnī na chi'in ma ndixi kini ña jākanaa ña chi'in ma ña tondo ña —kāti yi chi'in.

³ Ta ikan jan ma Tati Lí Ndioo jā'a yi ña ndē'i ma tañu ñuma'nai iin tati va'a ña chāndaka yi yu'u ma iin tichi ku'u, ta ikan ndē'i iin ña'a ña yòsoan chata iin ma kiti xaan color kua'á, ña ninii ma chata ri iyo ma tu'un ña kà'an ti'ini chata Ndioo. Ta iyo ucha xini ri, ta uchi ndiki ri ndia. ⁴ Ta ma ña'a ikan ñu'an ja'ma yatin color, color ndaa ta kua'á, ña nduva'a vii ndova'a ña chi'in mamaa oro, ta yuu tacha, ta chi'in ma perla ndia. Ta juuni nda'a ña iin ko'o oro, ña chìtu yi chi'in mamaa ma kuati jā'a ña, vati iin ña ya'a tondo kùan. ⁵ Ta ma te'e nuan iyo iin ma tu'un ña kà'an xe'e ña, te'en kà'an yi: “Yu'u kùì ma ñuu ka'nu nàni Babilonia, ta kùì ma ma'á ma ñivi ña'a tondo, chi'in tandi'i ña xaani na chi'in kuati ña iyo ma nuñu'u' ñuñivi”, kàti ma tu'un xe'e ikan. ⁶ Ta ora ndē'i ña, tajan chā'a ndioi kuenda ña ma ña'a ikan chīnī ña chi'in ma ní ma ndian chā'nian, ndian kùu ñivi Ndioo, ndian ya'a íí, ndian kàtitu'un cha'a'

ma Racha'nu Jesuu. Yakan va ndava kuà'an animai ora ndē'i ña. ⁷ Takan kūu tajan te'en nāka'an ndio ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo chi'in:

—¿Ta naja ndava kuà'an animaun? Va vitin ni katitu'in nuun naja kua kùuni ma tu'un xe'e ña ndiso ña kà'an yi, ta ma kiti xaan ña yosoan, ña ìyo ucha xini, ta uchi ndiki. ⁸ Taku ma kiti xaan ka'nu ña ndē'un, ndicha ña chīyo ri niku, va vitin tüva ri. Va chani kee ndiko ri ma yavi nduva'a kunu, ta iti' nuu, ni ku'un ri ma nuu ni naa ri endeeni. Ta ìyo iin tutu Ndioo ña kà'an yi ma sivi ma ndian ni koo endeeni chi'in ra. Ta ma ñivi ìyo ñuñivi ña tüvi ìyo ma sivi na nuu ma tutu ikan, nda ora ña Ndioo jätuvi ra ma nuñu'u' ñuñivi, ndisaa ndiakan ndava ni ku'un tati na ora ni nde'e na ma kiti ikan, vati rikan chīyo ri niku, va vitin tüva ri, ta ni chaa iin kivi ña ni keta ndiko ri.

⁹ I'ya kùu ma nuu ni nde'o nda yo ìyo chinituni. Ma ndi ucha xini ma kiti xaan ikan, yakan kùu ma ucha yuku nuu nandi ma ña'a tondo ikan. ¹⁰ Ta juuni ma ucha xini ña kùu ma ucha Rey ndia. Uvaa ña u'un ta'an ma ndra kùu Rey i'ya cha chī'í ndra, ta uvi ga ndra takä'an kuvi: iin ra va chà'nda tiñu ma vitin, ta inga ra, va takäaga kichaa. Va ma ora ni kichaa ra, na töve kua'a' tiempu ña ni koo ra ka'nda ra tiñu. ¹¹ Vati ma kiti xaan ña chīyo taji'na ña tüva ri vitin, rikan kùu ra ma Rey una, ña ni kuu ra cha'a' uvi ti juuni kùu ra iin ra tañu ma ndi ucha ta'an ma Rey niku. Ta ora ya'a ña kùu ra rey nundani, tajan ni ku'un ra

ma iti' nuu ni naa ra endeeni.

¹² Ta ma uchi ndiki ri ña ndē'un, yakan kùu ma uchi ta'an ma ndra kùu Rey ña takā'an kicha'a ka'nda tiñu, va ni ka'nda ndra tiñu nundani ta indukuni chi'in ma kiti xaan ikan ndia. ¹³ Ta ma ndi uchi ta'an ma ndra kùu Rey ikan, inuu kua chànini ndra chi'in ma kiti xaan ikan, ta ni ku'va ndra tiñu nuu ri, ikan na ka'nda ri tiñu. ¹⁴ Tajan ndiakan kùu na ña ni kanita'an na chi'in ma ra kùu mvechala, va ma ra kùu mvechala ni jakanaa ra na, ti maa ra kùu chito'o kuxini nuu tandi'i ma ndracha'nu, ta juuni kùu ra Rey kuxini nuu tandi'i ma ndra kùu Rey. Ta ndisaa ma ndian iyo chi'in ma ra kùu mvechala, ndisaa ndiakan kùu ma ndian kāna Ndioo kuenda ra, ta juuni ndiakan kùu ma ndian kāchin ra, ta ndian ndicha ña kuà'an na iti' ra takua kùuni ra.

¹⁵ Ta juuni te'en nāka'an tuku ma tati ikan chi'in:

—Ta ma yu'u kua'a' yuta ikan nuu nandi ma ña'a tondo kùu ra' kua'a' ñuu, ta kua'a' ñivi. Ta ndiakan siin siin tu'un kà'an na, ta siin siin ñuu kīchi na ndia. ¹⁶ Ta ma kiti xaan ikan chi'in ndi uchi ndiki ri ña kùu yi ma uchi ta'an ma rey, ndisaa ndiakan nduva'a kayuni na chi'in ma ña'a tondo, vati ni kindaa ndi'i na tandi'i ma ña iyo nuan, chi'in ja'ma ña, nda kati kindoo vitian. Ta ikan jan, ni kachi na ma kuñuan ta ma ña kindoo ni ka'mi ndio na yi chi'in ñu'ú. ¹⁷ Takan ni kuu yi ti ma Racha'nu Ndioo jā'a ra ña na ndo'iin ma ndi uchi ta'an ma ndra kùu rey ma kua chànini ndra. Cha'a' yakan kùu yi ña ndrakan inuuni kua chànini ndra ña chā'a

ndra ma tiñu nuu ma kiti xaan ikan, ikan na ka'nda ri ma tiñu nda kati chinu ma tu'un ña kà'an ma Racha'nu Ndioo. Ti takan kùuni ra ña na kuu yi. ¹⁸ Ta ma ña'a ña ndē'un, yakan kùan ma ñuu ka'nu. Ta chà'nda ña tiñu nuu iyo ma ndra kùu rey nuu tandi'i ñuu ña iyo ma nuñu'u' ñuñivi —kàti yi.

18

Nuu nàa ma ñuu ka'nu ña nàni Babilonia

¹ Ta ora yā'a ña kùu takan, tajan ndē'i inga tuku tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ña vèchi nuu yi iti' andivi chi'in kua'a' ndatu yi ña endee ndōtacha ma nuñu'u' ñuñivi jā'a ña nduva'a tacha yi. ² Tajan te'en kànachaa ni'i yi:

¡Cha kēkoyo ñuu ka'nu nàni Babilonia!

¡Ndicha ña cha kēkoyo yi!

Vitin va cha ndākuu yi mamaa ve'e nuu kuàkundii xe'e kua'a' nuu tati xaan, ta nuu iyo mamaa taka saa kini takua kùu chii chi'in inga kiti xaan ndia.

³ Vati juu yi jātivi yi tandi'i ma ndian iyo ma ñuu kandii nuu yi,

ta tandi'i inga ma ndian iyo ma nuñu'u' ñuñivi, chi'in ma ndixi ña jākanaa ma ña'a tondo cha'a' ma ña kini jà'a na chi'an.

Ta nda ma ndra kùu rey ña iyo nuñu'u' ñuñivi, kī'vi ndra chi'an.

Ta ma ndra kuà'an kuaxiko ña iyo ma nuñu'u' ñuñivi, ma ñuu Babilonia ikan, ndōkuika ndra jà'a ma ña'a tondo ikan, ti ya'a kua'a' jāta ña nuu ndra chi'in ma xu'un' ña jākanaa ña ndia

kàti yi.

⁴ Ta juuni iti' andivi chīnī ma ña kà'an ma Racha'nu Ndioo, ta te'en kà'an ra:

—Tandi'i nda ndyo'o ña kùu ñivi, na kee ndo ma ñuu chiña, koto kùta'an ndo chi'in na ta indukuni jà'a ndo kuati takua jà'a na ti tu ja'a ndo takan indukuni ni nde'e ndo tundo'o takua ni nde'e na tundo'o ndia. ⁵ Vati ma kuati ña jà'a ma ndian iyo ñuu ikan, nduva'a cha ndokua'a yi, ña ndava cha chāa yi ma nuu iyoi iti' andivi, ta cha iyo tu'vai jakutunī na cha'a' ma kuati ña jà'a na.

⁶ Yakan va na ku'va ndo nuan juuni ma ña kini ña chā'a ña nuu ma inga ñivi, ta uvi cha'a' ga,

na jande'e ndo ma tundo'o ña, takua jānde'an ma tundo'o ma inga ñivi.

Ta uvi cha'a' ga na jakanuu ndo ma ndixi xaan, ikan na ndakuu xaan ga ra',

ta ku'va ndo ra' ko'o ña indukuni takua jā'a ña ma ora jākanuu ña ra' ta chā'a ña ra' nuu ma inga na.

⁷ Ta juuni na jande'e ndo tundo'o ña ta nda'yu ndoo ña,

cha'a' ma ña jā'a ña ña ya'a kutayian ña jāndokuika ña chi'in juuni maa ña,

vati te'en chànini ña chi'in ma chinitunian:

“I'ya nàndī takua nandi iin ma ña kùu reina, vati yu'u yöve ña nda'vi kùì ta ni töve ni nde'i tundo'o”, takan chàninian.

⁸ Ta cha'a' yakan kùu yi ña tichi iin kivini, nduva'a ka'nu tundo'o ni nde'e ma ña kùu ñuu Babilonia,

ti ni koo tuxa'ini chi'an, chi'in tama', ta kùvi ñivi meru ña,
ta ni kuaku ndioan cha'a' ndian cha chī'í, ta ni kayuan.

Vati ma Racha'nu Ndioo ra ya'a ìyo ndatu,
nduva'a ka'nu ra kùu ra, ta ni jakutuni ra ña cha'a' ma kuatian.

⁹ Tajan ma ndra kùu Rey ña kī'vi chi'an ta ndōkuika ndra jà'a ma ña kuika ña, va ora ni ku'va ndio ndra kuenda ña tā'an chi'an ora nde'e ndra ma ñu'ma nuu kàyu ña, ni kuaku ndra ma cha'a' ña. ¹⁰ Ta ndrakan ni jachika ndio ndra ndra ma nuu ndè'an tundo'o, ti ya'a ndasi ndra. Ta te'en ni ka'an ni'i ndio ndra chi'in ma tu'un i'ya:

—Yo'o ñuu ka'nu Babilonia, jnda'vi ta'un ña ya'a ndè'un tundo'o chi'in ma ñiviun!, vati tichi iin orani kùu yi ña ndī'un jà'a ña jākutuni Ndioo ñun.

¹¹ Tajan nda ma ndian chā'an chāxiko ma ñuu ka'nu ikan, juuni ni kuaku na. Ta ni kindoo nda'vi na cha'a' yi, cha'a' ña tūva ni koo nī'iin ndian kùu jata ndatiñu nuu na. ¹² Ti taji'na ma ñuu Babilonia ikan jāta na kua'a' oro, plata, yuu vii, yuu tacha, ta ja'ma ya'a va'a, ña kuva'a chi'in linu va'a, chi'in ma ja'ma seda, ña kùu ma color ndaa chi'in ña kua'á ndia, ta chi'in tandi'i nuu ma vitu ña ya'a vii cha'an, ta tandi'i nuu ma ña kuva'a chi'in run, ta chi'in ndatiñu ña kuva'a chi'in nu'u kiti, ta chi'in ma kaa bronze, ta ma kaa vee hierro, ta chi'in ma yuu ña nàni marmol ndia. ¹³ Ta juuni jāta na kua'a' karia ma yukú ña ya'a vii cha'an, ña chāchi yo ta ña töve chāchi yo, takua kùu ma kanela ta

ma xiko kutu, xiko takuui xiko, chi'in yukú nàni mirra, olíbano, vinu, cete, ta yuti ña ya'a va'a, chi'in trigu chi'in kua'a' nuu kiti ña chiso karia, ta mvechala, ta kuayu, ta kareta, chi'in nda ñivi kùu musu ña jāta na ndia.

¹⁴ Tajan ma ndian xiko ikan, te'en ni ka'an ndio na chata ma ñivi iyo ma ñuu ikan:

—¡Cha tüva iyo ndo kuenda jata ndo ma yukú ya'a va'a chi'in chiti chācho ña chāta'ani ndo niku! Vitin ndicha kuii va cha kēnaa ndi'i ndio ma xu'un' ndo chi'in ma ña kuika ndo. Tüva ni ni'i ndo yi inga cha'a'.

¹⁵ Vati nduva'a ndōkuika ma ndian chā'an chāxiko ma ndatiñu takan ma ñuu ikan niku, va vitin cha jāchika ndio na na, cha'a' ña ndasi na ndè'e na ma tundo'o ndē'e na ti koto tā'an na kua tā'an ndiakan. ¹⁶ Tajan chi'in ña nda'vi kùuni na, ta chāku na, te'en ni ka'an ndio na:

—¡Nda'vi ndo! ¡Nda'vi ndo, ndyo'o ñivi iyo ñuu ka'nu chiña!

Vati ndyo'o kùu ndo ndian chāku'un ja'ma nduva'a va'a ta vii niku,

takua kùu ma ja'ma ña kùva'a chi'in linu ña nduva'a va'a,

tava kùu ma color ndaa, ta color kua'á, ta ndòva'a ndo chi'in maaaa oro,

chi'in yuu tàcha, ta yuu nàni perla.

¹⁷ Vati tichi iin orani ña cha ndī'i ndisaa ma ña kuika ndo.

Takua kùu ma ndra capitán ma varku, chi'in ndian kàcha'an tichi run, ta chi'in ndian marineru ña chākunuu jakuenda, ta inga tuku ma ndian kùin ña chākunuu tichi ra', ndisaa ndiakan cha jāchika na na ñuu ikan, cha'a' ma

ña tā'an yi. ¹⁸ Ta ora ndē'e ndio na ña kèe ma ñu'ma nuu kàyu ma ñuu ikan, tajan te'en kànachaa ndio na chi'in tu'un i'ya:

—Nī'iin ñuu na kūu jandoinduku yi ma kua ka'nu yi chi'in ma ñuu i'ya niku —kàti na.

¹⁹ Takan kūu tajan chōso ndio na yuti xini na, jà'a ña ya'a nda'vi kùuni na, ta kachaku na kà'an na ma tu'un i'ya:

¡Nda'vi ta'an ma ñuu ka'nu i'ya ña chi'in ña kuika yi!

Jāndokuika yi tandi'i ma ndian ìyo varku ma tichi tañu'u,

tichi iin orani kùu yi ña ndī'i yi naa jà'a ña jākutuni Ndioo yi,

²⁰ Yakan va ndyo'o ndian cha ìyo andivi,

ta ndyo'o ndian kùu ñivi íí nuu Ndioo,

ta ndyo'o ndian kà'an chi'in tu'un yu'u Ndioo, chi'in ndyo'o ndra kùu tatun Jesuu.

Tandi'i ndo na sii kùuni ndo ti cha'a' ña jàti'ini na chi'in ndo kùu yi

ña jānde'e ma Racha'nu Ndioo tundo'o ma ñivi ñuu ikan, ta jākutuni ra na.

²¹ Takan kūu tajan iin ma tati ka'nu ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, kāni'i yi iin yuu ña nduva'a ka'nu takua ka'nu iin yuu kuenda mulinu, ta ora jākuita yi yi ma tichi tañu'u te'en nāka'an yi:

Takua tā'an yuu ka'nu i'ya ña ndī'i nuu yi,

kua ikan ni ndi'i nuu ma ñuu ka'nu Babilonia, ta tūva ni nde'e na yi inga cha'a'.

²² Vati na tūva ni kata na yaa chi'in arpa ma nuu ìyoun,

ni chi'in tuvilu, ni chi'in yutun tivi,

ta töve ni koo nī'in ndra jàtiñu ma nuu ìyoun,
ta ni ma ña kàyu ja'a ma yuu ka'nu kuenda
mulinu ndia.

23 Na tūva ni ndotacha ja'a nī'in nuu ma ñu'ú
ña tiin nuu ìyoun,

ta ni ma ña ni'i jà'a ma nuu ìyo viko tanda'a.

Vati ma ndian xiko ña kìchi ñuun kùu na ña
ya'a ìyo ndatu na ma nda nuu ni kuuni
ma nuñu'u' ñuñivi niku,

va tava maun tüvi va'a jà'un chi'in ma ña jà'un
ña jānda'viña'un ma ñivi kīchi ma ninii
ka'nu ma nuñu'u' ñuñivi

chi'in ma tu'un kui'na ña jà'un chi'in na.

24 Va taku ndyo'o ndian ìyo kuenda ñuu Babilo-
nia,

juuni maa ndo chā'ni ndo ma ndra kà'an chi'in
tu'un yu'u Ndioo,

chi'in ma ndian í ña chìnuni tu'un Ndioo,

ta chi'in tandi'i inga tuku ndian chā'ni ndo ma
nuu ìyo na nda nikuuni ñuñivi.

19

*Nuu chini Xuva tati ñivi ña jàka'nu na Ndioo
iti' andivi*

¹ Ta ora yā'a ña kūu takan, tajan chīni ña iti'
andivi kīchi iin tati kua'a' ñivi ña jàka'nu na
Ndioo te'en:

¡Aleluya!

¡Ya'a ga ka'nu ta tacha kùu ma Racha'nu Ndioo
yo,

ti juu ra kùu ra ña jàkakú ra yo, ta ya'a iñu'u
ra ta ìyo ndatu ra ndia!

² Ti uvanuu rakan kùu ra ña jàkutuni ra ma ñivi
 chi'in ma tu'un ndaa ña kà'an ra.
 Vati cha jàkutuni ra ma ña'a nduva'a tondo,
 ña chi'in ma ña kini jà'a ña,
 cha ndi'i kuii ma ñivi ìyo ñuñivi jàtivi ña.
 Ta cha'a' yakan kùu yi ña Ndioo jànde'e ra
 tundo'o ña,
 ti chā'nian ma ndian jàkuu tiñu nuu ra.

³ Ta ora yā'a ña kā'an ma tati ikan takan, ta-
 jan te'en nāka'an tuku ma ndian ka'ìn andivi:
 ¡Aleluya! ¡Ya'a ka'nu kùu ma Racha'nu Ndioo!,
 ti ma ñu'ma endeeni ndàa yi nuu kàyu ma ña'a
 tondo ikan ndisaa tiempu,
 kàti na.

⁴ Takán kūu tajan ma ndi oko kumi ma
 ndracha'nu, chi'in ma ndi kumi ndian ndito,
 chūnandi chiti ndio na nda kati nani ma te'e
 nuu na nuñu'u', ta te'en kīcha'a na kà'an na
 ña jàka'nu na ma Racha'nu Ndioo ra nandi ma
 tayu íi nuu tà'nda tiñu:

—¡Aleluya! ¡Ya'a ga íi kùu ma Racha'nu
 Ndioo, ta takan na kùu yi, amén! —kàti na.

⁵ Takán kūu ta ma ora yā'a ña kūu takan,
 tajan nda ma nuu ìyo ma tayu íi nuu tà'nda tiñu
 chīnīiin tati ña te'en kà'an:
 Na jaka'nu ndo ma Racha'nu Ndioo yo, ndisaa
 ndyo'o ndian jàkuu tiñu nuu ra
 vaji kùu ndo ndiakuati a ndiacha'nu,
 va tandi'i ndyo'o ña kùu ndo ndian tiñu'u ndo
 ra, ta na jaka'nu ndo ra.

*Nuu kà'an yi naja kua chīyo ma viko nuu
 tānda'a ma ra kùu mvechala*

⁶ Takan kūu ta juuni chīni iin tati ña ya'a kua'a' yu'u yi, ña jà'a yi takua ja'a ña nàtu'un kua'a' ñivi, ta takua ora jàkayu tati kua'a' yuta, chi'in takua jà'a ña nduva'a kuii chīnu savi, ña te'en kà'an yi:

¡Aleluya! ¡Ya'a ga ka'nu kùu ma Racha'nu Ndioo chito'o yo,

ra ìyo ga ndatu kua nda ndian nikuuni!

Vati kùu ra, ra chà'nda tiñu.

⁷ Na nduva'a sii kuuni yo, ta jàka'nu yo ma Racha'nu yo,

vati cha chàa ma ora ña ni tanda'a ma ra kùu mvechala,

ti ma ñivi ra ña ni kuu ñasi'i ra cha ìyo tu'va na kuenda ña tanda'a na chi'in ra.

⁸ Vati ma Racha'nu Ndioo chā'a ra ña na ku'un na jandovii na na chi'in ma ja'ma ya'a va'a ña kuya'a chi'in linu va'a, ña vii ndoo ta tacha ndia.

Ma ja'ma ikan kùuni yi ka'an yi cha'a' ma iti' ndaa ña kuà'an ma ndian kùu ñivi Ndioo.

⁹ Takan kūu tajan te'en nāka'an ndio ma tati va'a chi'in:

—Na taun tu'un i'ya: “Na sii kuuni ma ndian cha jāndakutu'un ma Racha'nu Ndioo ña na ku'un na ma nuu ni koo ma viko tanda'a, ma ra kùu mvechala”, kàti yi.

Ta ora yā'a ña kā'an yi takan tajan te'en nāka'an tuku yi chi'in ndia:

—Tu'un i'ya kùu ma tu'un ndaa ña chatiñu ma Racha'nu Ndioo —kàti yi.

¹⁰ Ta ora yā'a ña kūu takan, tajan chūnandi chiti ndioi nuu ma tati ikan, kuenda ña jaka'nui yi, ta te'en nāka'an yi chi'in:

—Na jä'un takan, vati juuni kùu uvanuu iin ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, indukuni takua kùu maun, chi'in inga tuku ma ndian kùu yaniun ña chìnuni va'a ma tu'un kà'an Jesuu ta kàtitu'un na yi nuu inga ñivi ndia. Na jàka'nun uvanuu ma Racha'nu Ndioo —kàti yi.

Ma tu'un ndaa ña jàna'a Jesuu nuu na chà'a yi ma ndatu nuu na kuenda ña na kuu ka'an kachin na ma tu'un Ndioo nuu ma ñivi ta'an na.

Ma ra yoso ma kuayu color kuichin

¹¹ Takan kūu tajan kani'ì nui iti' andivi, ta ndē'i ña nùna ma andivi. Ta ikan ndē'i ña kēta iin kuayu kuichin, ta ma ra yoso ri nàni ra: iin ra ndaa ta ndicha kuii. Vati chi'in tu'un ndaa jàkutuni ra kuati, ta kànita'an ra cha'a' ña ndicha. ¹² Ta ma tinuu ma ra yoso ma kuayu kuichin ikan, tacha yi takua tacha ma yaa ñu'ú. Ta ma xini ra ka'ìin kua'a' korona, ta ikan ìyo ma sivi ra ña uvanuu maa ra chito. ¹³ Ta ma ja'ma chīti yi ní, ta ma sivi ra, va kùu yi Ma Tu'un Ndioo. ¹⁴ Ta ma ndian jandaru ña ìyo iti' andivi, ndian ñu'u ma ja'ma ya'a va'a ña kuva'a chi'in linu va'a, ya'a vii ndoo yi, ta kuichin yi. Ndiakan kùu na ndian ya'a ndikun na ra chi'in ma kuayu kuichin ña yoso na. ¹⁵ Ta ma tichi yu'u ma ra yoso ri kēe ndio ma machiti ya'a xaan, vati chi'in yi ni jatakue'e ra ma ñivi kua'a' ñuu. Ta ni ka'nda ra tiñu nuu na chi'in ma kaa kuiin. Ta juuni ni jakutuni ra ma kuati na takua jà'a iin ra naku'ni ma uva ora chàñu ra chata vu. Ta ikan na ku'va na kuenda ña ya'a kayuni ma Racha'nu Ndioo, ra ya'a ìyo ndatu chi'in

na. ¹⁶ Ta ma chata ma ja'ma ñu'u ra, chi'in ma soko ra te'en kà'an yi: “Rey ra kuxini nuu ma ndra kùu rey, ta chito'o kuxini nuu ndisaa ma ndracha'nu.”

¹⁷ Ta ora yā'a ña kūu takan, tajan ndē'e ndioi iin ma ra kùu tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ña ndaa yi nuu ndií. Ta ma tati ikan te'en nānda'yu ni'i yi nuu tandi'i kuii nuu ma saa takua kùu chii ña chàchi sa'an ña ndàti kachika iti' andivi:

—Na kuti'vi ta'an ndo, ta kichi kachi ndo ti ma Racha'nu Ndioo ni ja'a raiin viko ka'nu kuenda ña ni kuxini ndo. ¹⁸ Vati ikan kùu ma nuu ni kachi ndo sa'an ma ndra kùu rey, chi'in sa'an ma ndra jandaru kuxini nuu ma ndra jandaru, chi'in sa'an ma ndra'ii ña ya'a tayi kùuni, ta sa'an ma kuayu chi'in ma ra yoso ri ndia. Ta tandi'i kuii inga nuu ma sa'an, takua kùu ma sa'an ndian chàkunuu nuu nuna, sa'an ma ndian kùu musu, ta sa'an ndiakuati chi'in ndian chandee ndia.

¹⁹ Takan kūu ta ikan jan, ndē'e ndioi ma kiti xaan nunuu, chi'in ma ndra kùu rey ña jà'a kuati ñuñivi, chi'in ndisaa kuii ma ndra kùu jandaru ndra ma ora kùti'vi ta'an ndra kuenda ña kànita'an ndra chi'in ma ra yoso ma kuayu kuichin, ta chi'in ma jandaru ra. ²⁰ Va ma ra yoso kuayu kuichin jākanaa ra ma kuati. Tajan tiin ndio ra ma kiti xaan ikan, ta juuni tiin ndio ra ma tati xaan ña ja'anián' ña ka'án' chi'in tu'un yu'u Ndioo ña jā'a kua'a' ndatu ka'nu kuenda jakuán' tiñu nuu ma kiti xaan nunuu ikan, ta kuenda janda'viña'án' ndisaa ndian cha chā'a ndio na ña na koo ma tuni ma

kiti xaan ikan na, ndian cha kīcha'a ndio na jàka'nu na ma na'na ri. Tajan ma ra yoso kuayu kuichin, jākoyo ndito ndio ra ma ninduvi ma ndiakan tichi ma lakuna nuu tìn ñu'ú chi'in ma azufre. ²¹ Ta ndisaa ma inga ndian kùu jandaru ma kiti xaan ikan, va chī'í na jā'a ma machiti ña kèe yu'u ma ra yoso ma kuayu. Tajan ma chii chāchi ndio ndri ma kuñu na nda kati chitu va'a ma chacha ndri.

20

lin mii kuiya kùu yi ña chūndikun ma kui'na Satanaa, jā'a ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo

¹ Ta ora yā'a ña kūu takan, tajan ndē'i ña vāchi nuu iin tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ma iti' andivi, nda'a yi iin ndatiku ña nuna ta kasi ma yuve'e yavi nduva'a kuii kunu, ta juuni nda'a yi iin karena nduva'a kuii ka'nu. ² Ma tati ikan kùu yi ña chū'ni yi ma kiti xaan ña tìvi ñu'ú ña juuni kùu ma koo tati ña chīyo taji'na, ta ña juuni kùu ma kui'na chi'in sivi Satanaa. Va chi'in ma karena ikan chū'ni ndio tati va'a ikan ñán' kuenda iin mii kuiya. ³ Tajan ma tati ikan kùu yi ña jāku'ún yi ma kiti xaan ikan ma tichi soko kunu, ta chāsi yi ma yuve'e chi'in ndatiku nda'a yi, ikan na tūva janda'viña'án' ma ñivi òyo ñuñivi kuenda iin mii kuiya. Ta nda ora cha yā'a ndio ma iin mii kuiya, tajan kuu jaña ndikoán', va kuenda tia tiempuni.

⁴ Ta ora yā'a ña kūu takan, tajan ndē'i iin nuu tà'nda tiñu, nuu ka'iin ma ndian nī'i ndatu kuenda ña kùu jakutuni na ma kuati ñivi. Ta juuni ikan ndē'i ña ka'iin anima ma ndian

tā'nda xini cha'a' ña kàtitu'un na ma tu'un Jesuu, chi'in ma tu'un Ndioo. Tandi'i ma ñivi ikan kùu na ña tüvi nī jaka'nu na ma kiti xaan ikan, ni ma na'na ri ndia. Ta ni tüvi nī cha'a na ña koo tuni ma te'e nuu na a iin chiyo nda'a' na. Ta juuni ndē'i ña nātaku ndiko na, ta chā'nda na tiñu chi'in Cristu, kuenda iin mii kuiya. ⁵ Ña'a kùu ma cha'a' nunuu ña nātaku ma ndian chī'í. (Va ìyo inga ma ndian chī'í ña ni natakú ndiko na, va nda ora ya'a ji'na iin mii kuiya.) ⁶ ;Na sii kuuni ma ndian íí ña nātaku ma cha'a' nunuu, vati ñivi Ndioo kùu na! Ta ndiakan cha kakú na ikan na tōve ni kuvi na ora chī'i ñivi cha'a' uvi, ti ma ña jā'a ña chī'í ñivi cha'a' uvi tōve ni jakesiin yi na nuu Ndioo, ti ndiakan ni kuu na sutu ma Racha'nu Ndioo, chi'in ma Racha'nu Cristu, ta ni ka'nda na tiñu chi'in ra nuu chà'nda ra tiñu kuenda iin mii kuiya.

⁷ Ta ma ora cha chīnu ndio iin mii kuiya, tajan ma Racha'nu Ndioo ni ku'va ra ña ma kui'na ni ndachi ndioán' ma nuu indián' tichi yavi kunu, ⁸ ta ni kee ndioán' janda'viña'án' ndisaa ñivi ìyo ñuu nàni Gog chi'in ñuu nàni Magog, ña kùuni yi ka'an yi ninii ka'nu nuñu'u' ñuñivi. Ma kui'na ni jati'vi ta'an ndioán' ma ñivi, ikan na kuu na jandaru ra ña chà'ndán' tiñu nuu na. Ta nduva'a kua'a' na ìyo, takua kua'a' ma yuti ndi'i ndoyo yu'u tañu'u. ⁹ Takan kūu tajan ndāa ndio ma ndian kini ikan naja kua ki'in kandii ma nuñu'u' ñuñivi. Ta endee kāvanuu na ma ñuu íí ña Ndioo ya'a kùuni ra nde'e ra chi'in ma ndian íí ka'iin tichi yi ña kùu na ñivi Ndioo. Va Ndioo nda iti' andivi jākoyo

ra ñu'ú chata ndian kini ikan, ta ndi'i na kàyu jā'a ra. ¹⁰ Tajan ma kui'na ña jānda'viña'án' na, jāku'un ndio ma tati va'a yi ma tichi lakuna nuu ndu'va ñu'ú chi'in azufre, juuni nuu ka'iin ma kiti xaan, chi'in tati xaan ña jà'ani ña kà'an yi ma tu'un yu'u Ndioo. Ikan kùu ma nuu nduva'a ndē'e ndio na tundo'o nduvi ta niñuu, ta endeeni.

Ma nuu ndi'inia ña Ndioo jàkutuni ra ma kuati ñivi

¹¹ Ta ora yā'a ña kūu takan, tajan ndē'i iin tayu kuichin ka'nu nuu tà'nda tiñu, chi'in iin ra nandi tichi yi ña juuni ma nuu nde'e ra nandi ra ta iin nāa ndi'ini ma nuñu'u' ñuñivi, chi'in ma andivi, ta ni'iin yo tūva ni nde'e ndiko yo yi ni'iin chiyo. ¹² Ta ikan jan ndē'e ndioi ña ma ndian cha'nu chi'in ma ndiakwati ña cha chī'í, ña ndaa na nuu Ndioo nuu nandi ra tayu nuu chà'nda ra tiñu, tajan nūna ndio yatin nuu kua'a' nuu ma tutu. Ta tañu ma tutu ikan juuni nūna ma tutu ña kà'an yi ma sivi ndian ni koo endeeni chi'in Ndioo. Tandi'i ma ndian chī'í ikan, Ndioo ni jakutuni ra na, cha'a' ta'ii'iin ma kuati ña jà'a na, takua ndiso ma nuu tutu ra ndia. ¹³ Takan kūu ña ma tañu'u jāchikokani ra' ma ndian chī'í ña kàndoyo tichi ra', kuenda ña na jakutuni ma Ndioo na, ta indukuni ta'an chi'in tandi'i kuii ma ndian chī'í ña kàndoyo ma nuu ta'nda tiñu kuenda ndian chī'í. Ta takan kūu yi ña ta'ii'iin na jākutuni ma Ndioo na, ta'ii'iin naja kua kàa ma kuati na. ¹⁴ Ta ora cha yā'a kūu takan, tajan ma tati jàkuu tiñu nuu Ndioo, jākoyo yi ma nuu ta'nda tiñu ma

ndian ndíí ma tichi lakuna nuu t̃iin ñu'ú. Ta ma lakuna ñu'ú ndu'va ikan, kùu ma cha'a' uvi nuu ni kuvi na. ¹⁵ Ta ma lakuna ñu'ú ndu'va ikan k̃uu yi ma nuu j̃akoyo yi tandi'i ndian t̃uvi ndiso sivi nuu ma tutu Ndioo ña kà'an yi yo ni koo endeeni chi'in ra.

21

Andivi chaa chi'in ma nuñu'u' ñuñivi chaa

¹ Ta ora yā'a ña k̃uu takan, tajan ndē'e ndioi iin andivi chaa chi'in iin nuñu'u' ñuñivi chaa, vati ma andivi nunuu chi'in ma ñu'u' ñuñivi nunuu, cha nāa yi chi'in tañu'u ndia. ² Tajan ndē'i ña ma ñuu íí ña k̃uu ma ñuu Jerusalén chaa, ña ṽachi nuu yi iti' andivi nuu ìyo ma Racha'nu Ndioo, ña nduva'a vii ndova'a yi takua k̃aa iin ñivi ña'a ma ora t̃anda'a ña ña nduva'a vii ndova'a ña kuenda ma ra ni kundaka ña. ³ Takan k̃uu tajan ma iti' andivi ch̃iñi iin tati ña te'en k̃anachaa ni'i yi:

—Na nde'e ndo ti i'ya k̃uu ma ve'e nuu ìyo Ndioo chi'in ma ñivi, vati cha ndō'iin ra chi'in na, ta ni ja'a ra ña na kuu na iin ñuuni ma chi'in ra ti maa ra k̃uu ra ña ni koo ra chi'in na vati uvanuu Ndioo k̃uu ra kuenda ña j̃aka'nu na ra.

⁴ Vati maa ra k̃uu ra ña ni janatii ra ma takuii tinuu na ti na t̃uva ni kuvi na, ta na t̃uva ni kuaku na, ta ni ña nda'vi k̃uuni na, ta t̃uva ni nde'e na tundo'o ndia. Vati ma nuñu'u' cha'nu chi'in ndisaa ma ña kini ìyo yi niku cha nāa yi.

⁵ Tajan ma ra nandi ma nuu ìyo ma tayu íí te'en ñaka'an ra:

—Na nde'e ndo ti yu'u k̃uu ma ra j̃andochaa tandi'i kuii nakuyi —k̃ati ra.

Ta juuni te'en nāka'an tuku ra chi'in ndia:

—Na taun yi vati tu'un i'ya kùu ma tu'un ndicha, ta ma tu'un ndaa ña ìyo yi ña chinuni ndo —kàti ma Racha'nu.

⁶ Ta ora cha yā'a ña kūu takan, tajan te'en nāka'an tuku ra chi'in:

—Vitin va cha chīnu ndisaa yi. Vati yu'u kùu ma ra nunuu ta ma ra nuu ndi'inia, takua kùu ma letra A chi'in Z. Vati tu ìyo nda yo nàtii takuii, ta yu'u saanj ni ku'vai ma takuii ko'o na nuu kàna ra', ikan na koo na endeeni chi'in. ⁷ Ta tu ìyo iin ndian ndyo'o kùndee jakanaa ndo ma kui'na, tajan ndisaa ma ña va'a ña ìyo chi'in i'ya, tundeeni ndo ni kùu yi. Ta yu'u ni kui Ndioo ndo ta maa ndo ni kuu ndo se'i. ⁸ Va taku ma ndian ndasi, ta jàña na ma itj, chi'in ma ndian tüvi chinuni tu'in, chi'in ndian ndokini cha'a' ma kuati ka'nu ña jà'a na, ta chi'in ndian chà'ni ñivi, chi'in ndra kì'vi chi'in ñivi ña'a yüvi ñasi'i, ta ñivi ña'a ña kì'vi chi'in ndra'ii yüvi ii, chi'in ndian chàta'ani jatakue'e ñivi chi'in tati xaan, chi'in ndian jaka'nu yutun íi, ta chi'in tandi'i ma ndian jànda'viña'a. Ndisaa ndiakan ni ku'un na ma andaya' nuu nduva'a tiin ma ñu'ú chi'in azufre. Yakan kùu ma cha'a' uvi ña ni kuvi na.

Nuu kà'an yi cha'a' ñuu Jerusalén ñuu chaa

⁹ Ta ma ndi ucha ta'an ma tati va'a Ndioo ña nda'a yi ndi ucha ta'an ma ko'o ña chitu yi chi'in ma ucha nuu ma tundo'o nuu ndi'inia, tajan tañu ndiakan kīchi iin yi, ta te'en nāka'an yi chi'in:

—Na kichiun nuu ndai i'ya, ti i'ya ni jana'i nuun nda ña kùu ñasi'i ma ra kùu mvechala.

¹⁰ Tajan ma Tati Í Ndioo jāna'a yi ma tañu ñuma'nai, ña ndē'i iin tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, ta chāndaka yi yu'u ma siki iin yuku ya'a sukun. Ta ikan jāna'a yi nui naja kua kàa ma ñuu Jerusalén í ta ka'nu ma ora vāchi nuu yi iti' andivi nuu ìyo ma Racha'nu Ndioo.

¹¹ Ta ma ñuu ka'nu ikan nduva'a tàcha yi, ti xinda'vi Ndioo kùu yi, ña vii kàa yi, takua kàa ma yuu nduva'a vii, chi'in takua kàa ma yuu nàni jaspe ña juuni nduva'a vii tacha yi, takua kàa ma inu ndia. ¹² Ta ninii nuu chikonuu yu'u ma ñuu ka'nu, ikan ndē'i ña endee chikonuu yi ña ndasi yi chi'in korayu ña nduva'a sukun, ta uchi uvi yuve'e yi ndia. Ta ta'ii'iin ma yuve'e ìyo iin ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ña jakuenda yi yi. Ta ma yuve'e juuni ìyo sivi ma ndi uchi uvi ma ndracha'nu ña kūu tatá ma ñivi ñuu Israel ma taji'na. ¹³ Ta juuni ìyo uni yuve'e yi ma ndi kumi chiyo yi. ¹⁴ Ta ma korayu ña ndasi ma yu'u ñuu ka'nu ikan, ka'iin uchi uvi ma yuu na'nu cha'a' yi, ta chata ma yuu ikan, ka'iin ndi uchi uvi sivi ma ndra kùu tatun ma ra kùu ma mvechala.

¹⁵ Tajan ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, ma ra kà'an chi'in, nda'a ra iin yutun kuii ña kuva'a yi chi'in oro kuenda ña tiku'va yi ma ñuu ka'nu ikan, chi'in ma korayu ta yuve'e yi ndia. ¹⁶ Ta ñuu ka'nu ikan iin ku'va ni kua ki'in yi. Takan kūu tajan tiku'va ndio ma yi ma ñuu ka'nu ikan chi'in ma yutun nda'a yi, ta kēta yi: Uvi mii uvi cientu kilometru. Ta ma iti' kani yi, iti' sukun

yi, ta iti' ki'in yi, indukuni kua chīkuku'va yi.
¹⁷ Takan kūu tajan tīku'va ndio yi ma korayu.
 Ta kēta yi: Iin cientu uvi xiko kumi iki nda'a
 yo kùu yi chi'in ma ku'va ña chātiñu ma ñivi
 taji'na.

¹⁸ Ta ma korayu kūva'a yi chi'in yuu ña nàni
 jaspe. Ta ma ñuu ka'nu ikan kùu yi maaa oro,
 ña vii kuichin yi takua kàa ma inu. ¹⁹ Takan
 kūu ta tandi'i nuu ma yuu vii ña kūva'a ka'iin
 cha'a ma korayu ikan, te'en kùu yi: Ma yuu
 nunuu, kùu ma yuu jaspe, ta ma ña uvi, kùu
 ma yuu zafiru, ta ma ña uni, kùu ma ágata,
 ta ña kumi, kùu ma yuu esmeralda, ²⁰ ta ma
 ña u'un, kùu ma yuu ónice, ta ña iñu, kùu
 ma yuu cornalina, ta ña ucha, kùu ma yuu
 crisólitu, ta ña una, kùu ma yuu berilu, ta ma
 ña iín, kùu ma yuu topaciu, ta ña uchi, kùu ma
 yuu crisoprasu, ta ma ña uchi iin, kùu ma yuu
 jacintu, ta ma ña uchi uvi ña kùu ma yuu nuu
 ndi'inia, va kùu ma yuu amatista. ²¹ Ta ma ndi
 uchi uvi yuve'e yi, kùu ma uchi uvi ma yuu ña
 nàni perla, ti ta'ii'iin ma yuve'e ikan kuva'a yi
 chi'in iin ma yuu perla. Ta ma kaai ka'nu ña
 chà'nda java ma tichi ñuu ka'nu ikan, kuva'a yi
 chi'in maaa oro, ña ya'a kuichin kàa yi takua
 kàa ma inu.

²² Ta tüvi nī nde'i nī'iin veñu'u ma tichi ñuu
 ikan, vati uvanuu ma Racha'nu Ndioo, ra iyo
 ndatu ga, chi'in ma ra kùu takua kùu ma
 mvechala, rakan kùu ma veñu'u na. ²³ Ta ma
 ñuu ka'nu ikan, tüvi chiniñu'u yi ña jàtuun ma
 nikandii yi, ta ni ma yoo ndia, vati ma ra ni
 jàtuun yi kùu ma Racha'nu Ndioo, ta ma ñu'ú

ikan, kùu ma ra kùu takua kùu ma mvechala. ²⁴ Ta tandi'i ma ñivi ìyo tandi'i ma ñuu ìyo ñuñivi, ni kakunuu na nuu jatuun yi ma ñuu ka'nu ikan. Ta ma ndra kùu rey ña ìyo ma ñuñivi, ni ku'va ndra ndra tandi'i kuii ma ña kuika ndra nuu ma ñuu ka'nu ikan, ta ni tiñu'u ndra yi. ²⁵ Ta ma ndisaa ma yuve'e yi na töve ni ndasi yi ma ora nduvi cha'a' ña töve ni koo chani kuaa. ²⁶ Vati juuni tandi'i ñuu ni ku'va na ña kuika na nuu ma ñuu ikan, ta ni tiñu'u na yi. ²⁷ Va töve ni ki'vi ma ñuu ikan ndisaa ndian kini chi'in ndian jà'a kuati. Ta juuni töve ni ki'vi ndian xaani a ndian jàka'nu yutun í chi'in ndian jànda'viña'a. Vati uvanuu ma ndian ni ki'vi ma ñuu ikan, kùu ma ndian ka'ìin sivi nuu ma tutu ra kùu mvechala ña kà'an yi, yo ni koo endeeni chi'in ra.

22

¹ Ta ora yā'a ña kùu takan, tajan ma tati ikan jāna'a ndio yi nui iin yuta takuii kuichin takua kàa inu ña chà'a ra' kivi koo yo, ña kèe ra' ma nuu ìyo tayu í nuu chà'nda Ndioo tiñu chi'in ma ra kùu takua kùu mvechala. ² Ta ma ma'ñu ma kaai ka'nu ña ya'a ma tichi ñuu ka'nu, chi'in ninduvi chiyo ma yu'u yuta, ikan ndē'i ña kuàkua'nu ma yutun chà'a kivi koo yo, ta chà'a chiti chàcho uchi uvi cha'a' iin kuiya, ña kùuni yi ka'an yi ña chà'a run chiti nani yoo. Ta juuni va'a ma nda'a' run kuenda ña jànda'a yi tandi'i ma ñivi ìyo ñuñivi. ³ Taku ma ñuu ikan töva ni koo nī'iin ña kini a ñivi kini ña töve chàta'ani Ndioo ña na koo na. Ta ma tayu í

nuu chà'nda Ndioo tiñu chi'in ma ra kùu takua kùu ma mvechala, ni koo ndio ra ma ñuu ka'nu ikan, ta ikan ni jaka'nu ndio ma ndian kùu ñivi ra ra, ndian jàkuu tiñu nuu ra. ⁴ Ta ndisaa na ni nde'e na ma nuu va'a ra, ta ma sivi ra ni kindoo yi ma te'e nuu na. ⁵ Ma ikan töve ni koo chanikuaa, ta ma ndian ni koo ñuu ikan, na töve ni kuniñu'u na ñu'ú nda'a, ta ni ñu'ú nikandii, vati maa ma Racha'nu Ndioo kùu ra ña ni jatuun ra ñu'ú nuu na. Ta takan kùu yi ña ni ka'nda na tiñu ma ikan ndisaa tiempu.

Chani kuyatin kichaa Jesucristu

⁶ Takan kùu tajan te'en nāka'an ndio ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo nui:

—Tu'un ndicha kùu ma tu'un i'ya, ta iyo yi ña kundeniun yi. Vati ma Racha'nu Ndioo cha'a'ndatu ra ña kàtitu'un ma ndra kà'an tu'un yu'u ra, rakan kùu ra ña tachi yu'u ña kùu ma tati ña jàkuu tiñu nuu ra ña na jana'i nuun ma ña chakuyatin kichaa.

⁷ Takan kùu tajan te'en nāka'an tuku ma Racha'nu:

—¡Chani kuyatin kichai! ¡Na sii kuuni tandi'i ndyo'o ndian jàchi'in ña kà'an nuu ma tutu Ndioo i'ya!

⁸ Yu'u Xuva, ndē'i ta chīnī ma tu'un i'ya. Ta ora cha yā'a ña ndē'e ndioi yi, tajan chūnandi chitī nuu ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ña kà'an chi'in, ta kīcha'i jàka'nui yi. ⁹ Va ma tati ikan te'en nāka'an yi chi'in:

—Na jā'un takan, vati juuni indukuni kùu iin musu Ndioo, takua kùu maun chi'in ndra yaniun ña kà'an tu'un yu'u Ndioo, ta tandi'i

inga tuku ma ndian jàchi'in ña kà'an nuu ma tutu Ndioo. Yakan va, ;na jaka'nun ma uvanuu Ndiooni!

¹⁰ Ta juuni te'en nāka'an tuku yi chi'in:

—Ña tindii xe'un ma tu'un yu'u Ndioo, ña ìyo nuu ma tutu i'ya, vati chani kuyatin kuii jachinu yi ma ña kà'an yi. ¹¹ Va'a ga ña na ku'vaun ña na ja'a ma ndian kini ma ña kùuni maa na. Ta ma ndian jà'a kuati, va'a ga ña na ku'vaun ña na ja'a maa na tiaga kuati. Va taku ma ndian ja'a ña va'a, va'a ga ña na ja'a ga na yi, ta ma ndian ìyo íí kuenda Ndioo, na nanduku ga na naja kua koo tiaga íí na kuenda ra. —Takan kàti yi nui.

¹² Ta ma Racha'nu Jesuu te'en kīcha'a ra kà'an ra:

—Ndicha va'a ña chani kuyatin kichai, tajan ma ora ikan ni ku'vai ma ya'vi ndo cha'a' ma naja kua jà'a ma ta'ii'iin ndo. ¹³ Vati yu'u kùu ma ra nunuu, ta ma ra nuu ndi'inia, ma nuu kīcha'a yi ta ma nuu ndi'inia, takua kùu ma letra A chi'in ma letra Z.

¹⁴ 'Na sii kùuni ma ndian ndochaa anima na, vati takan kùu kachi na ma chiti kèe nuu ma yutun ña chà'a kivi koo yo. Ta juuni na sii kuuni na ti ni kuu ki'vi na ma yuve'e ma ñuu ka'nu ikan ndia. ¹⁵ Va takua ma ndian kini ña jà'a kuati, ni kindoo na iti' nuke'e ñuu ikan, chi'in ndian nduvi a jatakue'e, ta ndian kì'vi chi'in ñivi yüvi ñasi'i na, ta ndian chà'ni ñivi, chi'in ndian jàka'nu yutun íí ña töve kùu run ma Ndioo ndicha, ta chi'in tandi'i inga tuku ma ndian ya'a chàta'ani janda'viña'a ndia.

16 'Yu'u Jesuu kùì ña tãchì ma tati jàkuu tiñu nuu Ndioo, kuenda ña na kàtitu'un kachin yi ndisaa ma tu'un i'ya nuu ma ndian chìnuni tu'in ña ìyo kuenda ma ucha ta'an veñu'u. Vati yu'u kùu tata ma racha'nu rey David, ta juuni kùu takua kùu ma chele tacha ña kèta ora na'a —kàti ra chi'in.

17 Takan kùu tajan te'en nãka'an ndio ma ra kùu Tati Í Ndioo, chi'in ma ndian kùu takua kùu ñasi'i ma ra kùu mvechala:

—Na'a ndo —kàti na.

Ta nda ndian ni kuuni ña taso'o na ora kà'an na takan, na ka'an na:

—Na'a ndo —inga cha'a'.

Tu ìyo nda ndian natii takuui, na kichi na i'ya. Na kichi na ta ku'va saani ma takuui ko'o na ña chà'a kivi koo yo.

18 Tandi'i ma ndian taso'o ma tu'un kà'an nuu ma tutu Ndioo i'ya, ña kà'an yi chi'in tu'un yu'u ra, te'en kùuni katitu'un kachin nuu ndo: tu ìyo nda ndian tiso ga tiá siki ma kua kà'an yi, juuni ma Racha'nu Ndioo ni tiso ga ra tiá siki ma tundo'o ni nde'e na, va ma tundo'o ña kà'an yi nuu ma tutu i'ya ndia. 19 Ta tu ìyo ndian kindaa ma kua kà'an nuu ma tutu Ndioo ña kà'an yi chi'in tu'un yu'u ra i'ya, juuni ma Racha'nu Ndioo ni kindaa ra nuu na ma ña ni kuu kuenda na ma nuu ìyo ma yutun chà'a kivi koo na, ta ni kindaa ra yi nuu na, ikan na kuu koo na ma ñuu í ka'nu ña kà'an yi nuu ma tutu i'ya ndia.

20 Ta ma ra kàtitu'un kachin ma tu'un i'ya te'en kà'an ra:

—Ndicha, ña chani kuyatin kichai —kàti ra.

Tajan te'en nāka'an ndiko ma ra kà'an cha'a'
ma tu'un i'ya:

—iNa'a, yo'o Racha'nu Jesuu! Ta takan na
kuu yi. Amén.

²¹ Ta ma Racha'nu Jesuu, na koso ra ma
ñamani ra chata ndisaa ndo. Ta takan na kùu
yi. Amén.

Zacatepec Mixtec NT
Mixteco, Santa María Zacatepec: Zacatepec
Mixtec NT New Testament

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Santa María Zacatepec

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Sep 2022 from source
files dated 28 May 2022

55b3808f-9cd0-5da9-90f0-a96c172e0e02